

Uitgave
in de Nederlandse taal

Wetgeving

Inhoud

I Besluiten waarvan de publicatie voorwaarde is voor de toepassing

- ★ **Verordening (EG) nr. 1/2004 van de Commissie van 23 december 2003 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen die landbouwproducten produceren, verwerken en afzetten** 1
- Verordening (EG) nr. 2/2004 van de Commissie van 2 januari 2004 tot wijziging van de invoerrechten in de sector granen 17

II Besluiten waarvan de publicatie niet voorwaarde is voor de toepassing

Commissie

2004/1/EG:

- ★ **Beschikking van de Commissie van 16 december 2003 betreffende nationale bepalingen inzake het gebruik van kortketenige gechloroerde paraffines waarvan het Koninkrijk der Nederlanden overeenkomstig artikel 95, lid 4, van het EG-Verdrag kennis heeft gegeven** ⁽¹⁾ (*kennisgeving geschied onder nummer C(2003) 4749*) 20

I

(Besluiten waarvan de publicatie voorwaarde is voor de toepassing)

**VERORDENING (EG) Nr. 1/2004 VAN DE COMMISSIE
van 23 december 2003**

betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen die landbouwproducten produceren, verwerken en afzetten

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap,

Gelet op Verordening (EG) nr. 994/98 van de Raad van 7 mei 1998 betreffende de toepassing van de artikelen 92 en 93 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap op bepaalde soorten van horizontale steunmaatregelen⁽¹⁾, en met name op artikel 1, lid 1, onder a), punt i),

Na bekendmaking van de ontwerp-verordening⁽²⁾,

Na raadpleging van het Raadgevend Comité inzake overheidssteun,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Bij Verordening (EG) nr. 994/98 is de Commissie de bevoegdheid toegekend in overeenstemming met artikel 87 van het Verdrag vast te stellen dat, onder bepaalde voorwaarden, steun voor kleine en middelgrote ondernemingen met de gemeenschappelijke markt verenigbaar is en niet aan de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag onderworpen is.
- (2) Verordening (EG) nr. 70/2001 van de Commissie van 12 januari 2001 betreffende de toepassing van de artikelen 87 en 88 van het EG-Verdrag op staatssteun voor kleine en middelgrote ondernemingen⁽³⁾ is niet van toepassing op werkzaamheden die verband houden met de productie, verwerking of afzet van de in bijlage I bij het Verdrag opgenomen producten.
- (3) De Commissie heeft de artikelen 87 en 88 van het Verdrag bij tal van beschikkingen toegepast op kleine en middelgrote ondernemingen die landbouwproducten produceren, verwerken en afzetten, en heeft haar beleid duidelijk vastgelegd, laatstelijk in de communautaire richtnoeren voor staatssteun in de landbouwsector⁽⁴⁾ (hierna „landbouwrichtsnoeren” genoemd). Gezien de grote ervaring van de Commissie met de toepassing van die artikelen op kleine en middelgrote ondernemingen die landbouwproducten produceren, verwerken en afzetten, is het passend dat de Commissie ook ten aanzien van deze ondernemingen van de haar bij Verordening (EG) nr. 994/98 toegekende bevoegdheden gebruikmaakt om voor een doeltreffend toezicht te zorgen en de administratie te vereenvoudigen zonder dat

de controle door de Commissie daardoor wordt verzwakt, voorzover artikel 89 van het Verdrag op dergelijke producten van toepassing is verklaard. Gezien de specifieke kenmerken van de landbouwsector is een verordening die uitsluitend betrekking heeft op de in deze sector werkzame kleine en middelgrote ondernemingen, gerechtvaardigd.

- (4) Deze verordening laat de mogelijkheid voor de lidstaten om steun voor kleine en middelgrote ondernemingen die landbouwproducten produceren, verwerken en afzetten, aan te melden onverlet. Dergelijke aanmeldingen zal de Commissie beoordelen in het licht van deze verordening en van de landbouwrichtsnoeren. Aanmeldingen die op het moment van inwerkingtreding van deze verordening nog in behandeling zijn, dienen in de eerste plaats overeenkomstig deze verordening te worden beoordeeld en vervolgens, indien niet aan de bepalingen van deze verordening is voldaan, op basis van de landbouwrichtsnoeren. Het is dienstig overgangsbepalingen vast te stellen voor steun die vóór de inwerkingtreding van deze verordening is toegekend en in strijd met het bepaalde in artikel 88, lid 3, van het Verdrag niet is aangemeld.
- (5) In de komende jaren zal de landbouw zich moeten aanpassen aan nieuwe omstandigheden en extra veranderingen met betrekking tot de ontwikkeling van de markt, het marktbeleid, de handelsvoorschriften, de vraag en wensen van de consument en de uitbreiding van de Gemeenschap. Deze veranderingen zullen niet alleen gevolgen hebben voor de landbouwmarkten, maar ook voor de plaatselijke economieën in plattelandgebieden in het algemeen. Het plattelandontwikkelingsbeleid moet erop gericht zijn het concurrentievermogen van het platteland te herstellen en te vergroten en derhalve bijdragen aan het in stand houden en scheppen van werkgelegenheid in deze gebieden.
- (6) De rol van kleine en middelgrote ondernemingen is van doorslaggevende betekenis voor het scheppen van arbeidsplaatsen en meer in het algemeen voor de sociale stabiliteit en het economisch dynamisme. Hun ontwikkeling kan echter door de onvolkomenheden van de markt worden afgeremd. Zij kunnen vaak moeilijk kapitaal of krediet verkrijgen, omdat zij slechts beperkte garanties kunnen bieden en omdat sommige financiële markten terughoudend zijn om risico's te nemen. Zij hebben door hun beperkte middelen soms ook moeilijk toegang tot informatie, met name over nieuwe technologie en potentiële markten. Daarom moet het doel van de bij deze

⁽¹⁾ PB L 142 van 14.5.1998, blz. 1.

⁽²⁾ PB C 194 van 15.8.2003, blz. 2.

⁽³⁾ PB L 10 van 13.1.2001, blz. 33.

⁽⁴⁾ PB C 28 van 1.2.2000, blz. 2. (Gerectificeerde versie in PB C 232 van 12.8.2000, blz. 19.)

- verordening vrijgestelde steun erin bestaan de ontwikkeling van de economische bedrijvigheid van kleine en middelgrote ondernemingen te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad. Deze ontwikkeling moet worden aangemoedigd en ondersteund door de bestaande regels, voorzover zij betrekking hebben op kleine en middelgrote ondernemingen, te vereenvoudigen.
- (7) In de Gemeenschap wordt een groot gedeelte van de landbouwproducten geproduceerd, verwerkt en afgezet door kleine en middelgrote ondernemingen.
- (8) Bij Verordening (EG) nr. 1257/1999 van de Raad van 17 mei 1999 inzake steun voor plattelandontwikkeling uit het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) en tot wijziging en intrekking van een aantal verordeningen ⁽¹⁾ zijn reeds specifieke regels vastgesteld met betrekking tot bepaalde maatregelen voor plattelandontwikkeling die wel staatssteun maar geen communautaire medefinanciering ontvangen.
- (9) Deze verordening dient in een vrijstelling te voorzien voor elke steunmaatregel die aan alle voorwaarden van deze verordening voldoet, alsook voor elke steunregeling, op voorwaarde dat alle steun die op grond van die regeling kan worden verleend, aan alle relevante voorwaarden van deze verordening voldoet. Om voor een doeltreffend toezicht te zorgen en de administratie te vereenvoudigen zonder dat de controle door de Commissie daardoor wordt verzwakt, moet in steunregelingen en in individuele gevallen van steunverlening die buiten enige steunregeling vallen, uitdrukkelijk naar deze verordening worden verwezen.
- (10) Steun die wordt verleend voor kosten in verband met reclame zoals omschreven in de communautaire richtsnoeren inzake staatssteun voor reclame voor in bijlage I van het Verdrag vermelde producten en voor bepaalde niet in bijlage I vermelde producten ⁽²⁾, dient van de werkingssfeer van deze verordening te worden uitgesloten; op dergelijke steun dienen alleen laatstgenoemde richtsnoeren van toepassing te blijven.
- (11) Gezien de noodzaak om een juist evenwicht tot stand te brengen tussen het zoveel mogelijk vermijden van mededingingsvervalsingen in de gesteunde sector enerzijds en de doelstellingen van deze verordening anderzijds, dient bij deze verordening geen vrijstelling te worden verleend voor gevallen van individuele steunverlening waarbij een vastgesteld maximumbedrag wordt overschreden, ongeacht of de steun al dan niet op grond van een krachtens deze verordening vrijgestelde steunregeling wordt verleend.
- (12) Gelet op de Overeenkomst inzake landbouw van de Wereldhandelsorganisatie (WTO), mag bij deze verordening geen vrijstelling worden verleend voor exportsteun of voor steun die afhangt van het gebruik van binnenlandse producten in plaats van ingevoerde producten. Dergelijke steun kan onverenigbaar zijn met de internationale verplichtingen van de Gemeenschap op grond van de Overeenkomst inzake subsidies en compenserende maatregelen en de Overeenkomst inzake landbouw van de WTO. Steun ter compensatie van de kosten van de deelneming aan handelsbeurzen of van studies of adviesdiensten die noodzakelijk zijn voor het lanceren van een nieuw product of van een bestaand product op een nieuwe markt, is in de regel geen exportsteun.
- (13) Om de verschillen die tot mededingingsvervalsingen zouden kunnen leiden, weg te nemen, om de coördinatie van de verschillende communautaire en nationale initiatieven met betrekking tot kleine en middelgrote ondernemingen te vergemakkelijken en om de administratieve duidelijkheid en de rechtszekerheid te bevorderen, dient in deze verordening de definitie van kleine en middelgrote ondernemingen te worden gebruikt die is neergelegd in Verordening (EG) nr. 70/2001.
- (14) In overeenstemming met de vaste praktijk van de Commissie, en om ervoor te zorgen dat de steun evenredig is en het steunbedrag niet hoger dan noodzakelijk is, dienen de maxima normaliter te worden uitgedrukt als steunintensiteiten in verhouding tot een reeks in aanmerking komende kosten, in plaats van als maximale steunbedragen.
- (15) Om te bepalen of steun overeenkomstig deze verordening al dan niet met de gemeenschappelijke markt verenigbaar is, moet van de steunintensiteit en dus het steunbedrag, uitgedrukt als subsidie-equivalent, worden uitgegaan. Bij de berekening van het subsidie-equivalent van steun die in termijnen wordt uitgekeerd, en van steun in de vorm van een zachte lening dienen de marktrentevoeten te worden toegepast die gelden op het ogenblik waarop de steun wordt verleend. Met het oog op een eenvormige, doorzichtige en eenvoudige toepassing van de staatssteunregels dienen voor de toepassing van deze verordening de referentierentevoeten als marktrentevoeten te gelden, met dien verstande dat in het geval van een zachte lening daarvoor op de gebruikelijke wijze zekerheid moet worden gesteld en de lening geen abnormale risico's mag meebrengen. De referentierentevoeten zijn de rentevoeten welke op geregelde tijdstippen door de Commissie op basis van objectieve criteria worden vastgesteld en in het *Publicatieblad van de Europese Unie* en op internet worden bekendgemaakt.
- (16) Overeenkomstig de vaste praktijk van de Commissie inzake de beoordeling van staatssteun in de landbouwsector is het overbodig een onderscheid te maken tussen kleine en middelgrote ondernemingen. Voor bepaalde vormen van steun is het dienstig absolute bedragen vast te stellen die begunstigden mogen ontvangen.
- (17) Gezien de ervaring van de Commissie, dienen de maxima op een zodanig niveau te worden vastgesteld dat een juist evenwicht tot stand wordt gebracht tussen de noodzaak om mededingingsvervalsingen in de gesteunde sector zoveel mogelijk te vermijden en de doelstelling om de ontwikkeling van de economische bedrijvigheid van kleine en middelgrote ondernemingen in de landbouwsector te vergemakkelijken. Voor de samenhang met door de Gemeenschap medegefinancierde steunmaatregelen moeten de maxima worden geharmoniseerd met de maxima die zijn vastgesteld in de landbouwrichtsnoeren en in Verordening (EG) nr. 1257/1999.

⁽¹⁾ PB L 160 van 26.6.1999, blz. 80.

⁽²⁾ PB C 252 van 12.9.2001, blz. 5.

- (18) Het is dienstig verdere voorwaarden vast te stellen waaraan de krachtens deze verordening vrijgestelde steunregelingen en individuele steunmaatregelen moeten voldoen. Bedrijven die steun voor investeringen ontvangen, moeten voldoen aan de criteria inzake economische levensvatbaarheid en aan de minimumnormen van artikel 5 en artikel 26, lid 1, van Verordening (EG) nr. 1257/1999. Met eventuele productiebeperkingen of beperkingen op communautaire steunverlening in het kader van de gemeenschappelijke marktordeningen dient rekening te worden gehouden. Gelet op artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag, mag steun niet als enig gevolg hebben dat de bedrijfskosten die de begunstigde onderneming normaal zou moeten dragen, permanent of periodiek worden verminderd en moet de steun evenredig zijn met de handicaps die moeten worden overwonnen om de sociaal-economische voordelen te kunnen genieten waarvan wordt aangenomen dat zij in het belang van de Gemeenschap zijn. Eenzijdige staatssteun die uitsluitend ten doel heeft de financiële situatie van producenten te verbeteren, maar in geen enkel opzicht bijdraagt tot de ontwikkeling van de sector, en met name steun die alleen op basis van de prijs, hoeveelheid, productie-eenheid of productiewijze wordt toegekend, moet worden beschouwd als steun voor de bedrijfsvoering en is als zodanig niet verenigbaar met de gemeenschappelijke markt. Bovendien zou dergelijke steun naar alle waarschijnlijkheid de mechanismen van de gemeenschappelijke marktordeningen verstoren. Het is derhalve passend de bij deze verordening verleende vrijstelling uitsluitend te doen gelden voor bepaalde vormen van steun.
- (19) De bij deze verordening verleende vrijstelling dient te gelden voor steun voor kleine en middelgrote ondernemingen, ongeacht de vestigingsplaats. Investerings- en maatregelen voor het scheppen van arbeidsplaatsen kunnen bijdragen tot de economische ontwikkeling van probleemgebieden en gebieden van doelstelling 1 in de Gemeenschap. Kleine en middelgrote ondernemingen in deze gebieden lijden zowel onder het structurele nadeel van hun vestigingsplaats als onder de moeilijkheden die voortvloeien uit hun omvang. Bijgevolg dienen voor kleine en middelgrote ondernemingen in probleemgebieden en gebieden van doelstelling 1 hogere maxima te worden vastgelegd.
- (20) Vanwege het risico op verstoringen bij gerichte investeringssteun en om landbouwers vrij te laten in de keuze voor welke producten zij investeringen wensen te doen, mag op grond van deze verordening vrijgestelde investeringssteun niet tot specifieke landbouwproducten worden beperkt. Deze voorwaarde mag lidstaten er niet van weerhouden bepaalde landbouwproducten van dergelijke steunmaatregelen of steunregelingen uit te sluiten, met name wanneer er geen normale afzetmogelijkheden kunnen worden gevonden. Daarnaast moeten bepaalde soorten investeringen als zodanig van deze verordening worden uitgesloten. Steun voor investeringen die op bepaalde sectoren zijn gericht, kan gerechtvaardigd zijn en is derhalve vrijgesteld als de steun beperkt blijft tot de kosten van de toepassing van bepaalde regels inzake de bescherming of verbetering van het milieu, de verbetering van de hygiëne op dierenhouderijbedrijven of de verbetering van het welzijn van landbouwhuisdieren. Investerings- en maatregelen op landbouwbedrijfsniveau voor de verwerking en afzet van landbouwproducten die niet tot een capaciteitsverhoging leiden en waarvan de totale in aanmerking komende uitgaven lager zijn dan de overeenkomstig artikel 7 van Verordening (EG) nr. 1257/1999 vastgestelde limiet, dienen te worden beoordeeld op basis van de regels inzake investeringen voor de productie van landbouwproducten. Investerings- en maatregelen op landbouwbedrijfsniveau voor de verwerking en afzet van landbouwproducten die wel tot een capaciteitsverhoging leiden en/of waarvan de totale in aanmerking komende uitgaven wel hoger zijn dan de overeenkomstig artikel 7 van Verordening (EG) nr. 1257/1999 vastgestelde limiet, dienen te worden beoordeeld op basis van de regels inzake investeringen voor de verwerking en afzet van landbouwproducten.
- (21) Als steun wordt toegekend voor aanpassingen aan nieuwe normen op Gemeenschapsniveau, mag de lidstaat niet worden toegestaan de aanpassingsperiode voor landbouwers te verlengen door de toepassing van deze regels uit te stellen. Derhalve moet de datum waarna nieuwe wetgeving niet langer als nieuw kan worden aangemerkt, duidelijk worden vastgesteld.
- (22) Voor diensten waarvan de kosten worden gesubsidieerd, zijn landbouwers vaak niet vrij in de keuze van de dienstverlener. Om te voorkomen dat steun de dienstverleners en niet de landbouwers ten goede komt, en om te waarborgen dat landbouwers de beste diensten voor een concurrerende prijs krijgen, moet er normaliter voor worden gezorgd dat dergelijke dienstverleners volgens de marktbeginselen worden geselecteerd en bezoldigd. Voor bepaalde diensten, met name controles, is er soms echter, vanwege de aard van of de wettelijke basis voor de verlening van die dienst, slechts één mogelijke dienstverlener.
- (23) In sommige verordeningen van de Raad op landbouwgebied is bepaald dat voor de betaling van steun door lidstaten, veelal in combinatie met financiering door de Gemeenschap, specifieke machtigingen moeten worden verleend. Deze bepalingen voorzien echter meestal niet in een vrijstelling van de verplichting tot aanmelding op grond van artikel 88 van het Verdrag, mits dergelijke maatregelen aan de voorwaarden van artikel 87, lid 1, van het Verdrag voldoen. Aangezien de voorwaarden voor dergelijke steun duidelijk in deze verordeningen staan vermeld en/of aanmelding van dergelijke maatregelen bij de Commissie op grond van bijzondere bepalingen in deze verordeningen verplicht is, is een extra, afzonderlijke aanmelding op grond van artikel 88, lid 3, van het Verdrag niet nodig om de Commissie in staat te stellen deze maatregelen te beoordelen. Omwille van de rechtszekerheid moet ook in de onderhavige verordening naar deze bepalingen worden verwezen en is aanmelding van de betrokken maatregelen overeenkomstig artikel 88 van het Verdrag niet nodig voorzover kan worden gegaandeerd dat de steun uitsluitend voor kleine en middelgrote ondernemingen bestemd is.

- (24) Om te waarborgen dat de steun noodzakelijk is en de ontwikkeling van bepaalde activiteiten stimuleert, mag bij deze verordening geen vrijstelling worden verleend voor activiteiten die de begunstigde onderneming ook onder marktvoorwaarden zou ontplooiën. Voor activiteiten die de begunstigde reeds heeft ontplooid, mag geen steun met terugwerkende kracht worden verleend.
- (25) Bij deze verordening mag geen vrijstelling worden verleend voor steun die wordt gecumuleerd met andere staatssteun, met inbegrip van steun van nationale, regionale of plaatselijke autoriteiten en overheidssteun die wordt verleend in het kader van Verordening (EG) nr. 1257/1999, of met communautaire bijstand in verband met dezelfde in aanmerking komende kosten, indien door deze cumulatie de in deze verordening vastgestelde maxima worden overschreden.
- (26) Om voor doorzichtigheid en doeltreffende controle te zorgen, overeenkomstig artikel 3 van Verordening (EG) nr. 994/98, dient een model te worden vastgesteld dat de lidstaten moeten volgen wanneer zij de Commissie met het oog op bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Unie* de beknopte informatie verstrekken die vereist is telkens wanneer krachtens deze verordening een steunregeling ten uitvoer wordt gelegd of zonder toepassing van een dergelijke regeling individuele steun wordt verleend. Om dezelfde redenen dienen regels te worden vastgesteld betreffende de dossiers die de lidstaten over de krachtens deze verordening vrijgestelde steun moeten aanleggen. Het is passend dat de Commissie vaststelt aan welke voorwaarden het jaarlijkse verslag dat de lidstaten bij de Commissie moeten indienen, moet voldoen. Nu de noodzakelijke technologie op ruime schaal beschikbaar is, moet de beknopte informatie in elektronische vorm worden ingediend.
- (27) Indien een lidstaat niet voldoet aan de in deze verordening vastgestelde rapporteringsverplichtingen, kan het voor de Commissie onmogelijk worden om haar toezichthoudende taak op grond van artikel 88, lid 1, van het Verdrag te vervullen en met name om te beoordelen of het gecumuleerde economische effect van de op grond van deze verordening toegestane steun de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt niet zodanig verandert dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad. Het gecumuleerde economische effect van staatssteun moet met name worden beoordeeld indien een begunstigde uit verschillende bronnen steun kan ontvangen, zoals in de landbouw steeds vaker het geval is. Het is derhalve van primair belang dat lidstaten zo snel mogelijk passende informatie verstrekken alvorens zij steun zoals bedoeld in deze verordening toestaan.
- (28) Gezien de ervaring van de Commissie en met name de regelmaat waarmee het over het algemeen noodzakelijk is het staatssteunbeleid te herzien, dient de geldigheidsduur van deze verordening te worden beperkt. Ingeval de geldigheidsduur van deze verordening mocht verstrijken zonder dat zij is verlengd, dienen steunregelingen die krachtens deze verordening reeds zijn vrijgesteld, nog zes maanden vrijgesteld te blijven,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

HOOFDSTUK 1

TOEPASSINGSGEBIED, DEFINITIES EN VOORWAARDEN

Artikel 1

Toepassingsgebied

- Deze verordening is van toepassing op steun voor kleine en middelgrote ondernemingen die landbouwproducten produceren, verwerken en afzetten.
- Deze verordening is niet van toepassing op:
 - steun die wordt verleend voor kosten in verband met reclame zoals omschreven in de communautaire richtsnoeren inzake staatssteun voor reclame voor in bijlage I van het Verdrag vermelde producten en voor bepaalde niet in bijlage I vermelde producten;
 - steun voor de verwerking van in bijlage I genoemde landbouwproducten tot niet in bijlage I genoemde producten.
- Deze verordening is niet van toepassing op individuele investeringen waarvan de in aanmerking komende uitgaven meer dan 12,5 miljoen EUR bedragen, of waarvan het daadwerkelijke steunbedrag meer dan 6 miljoen EUR bedraagt. Dergelijke steun moet uitdrukkelijk bij de Commissie worden aangemeld overeenkomstig artikel 88, lid 3, van het Verdrag.
- Onverminderd het bepaalde in artikel 16, onder a), is deze verordening niet van toepassing op:
 - steun voor werkzaamheden die verband houden met de uitvoer, waaronder wordt verstaan steun die direct aan de uitgevoerde hoeveelheden, de oprichting en exploitatie van een distributienet of andere lopende uitgaven in verband met werkzaamheden op het gebied van de uitvoer is gerelateerd;
 - steun die afhangt van het gebruik van binnenlandse in plaats van ingevoerde goederen.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- „steun” of „steunmaatregel”: elke maatregel die aan alle criteria van artikel 87, lid 1, van het Verdrag voldoet;
- „landbouwproduct”:
 - de in bijlage I bij het Verdrag opgenomen producten, met uitzondering van visserijproducten en producten van de aquacultuur die vallen onder Verordening (EG) nr. 104/2001 van de Raad (¹);
 - de producten van de GN-codes 4502, 4503 en 4504 (kurkproducten);

(¹) PB L 17 van 21.1.2000, blz. 22.

- c) de producten die bedoeld zijn om melk en zuivelproducten te imiteren of te vervangen, zoals bedoeld in artikel 3, lid 2, van Verordening (EEG) nr. 1898/87 van de Raad ⁽¹⁾;
3. „de verwerking van een landbouwproduct”: een bewerking van een landbouwproduct die een product oplevert dat nog steeds een landbouwproduct is;
4. „kleine en middelgrote ondernemingen”: een onderneming zoals omschreven in bijlage I bij Verordening (EG) nr. 70/2001;
5. „brutosteunintensiteit”: het steunbedrag, uitgedrukt als een percentage van de in aanmerking komende kosten van het project. Alle cijfers die worden gebruikt, zijn de cijfers vóór aftrek van de directe belastingen. Wordt steun in een andere vorm dan een subsidie verleend, dan is het steunbedrag het subsidie-equivalent van de steun. Van steun die in termijnen wordt uitgekeerd, wordt door discontering de waarde op het ogenblik van de verlening ervan berekend. De rentevoet die voor de discontering en voor de berekening van het steunbedrag bij een zachte lening moet worden gehanteerd, is de referentierentevoet die geldt op het ogenblik van de steunverlening;
6. „kwaliteitsproduct”: een product dat voldoet aan de voorwaarden van artikel 24 ter, lid 2 of 3, van Verordening (EG) nr. 1783/2003 van de Raad van 29 september 2003 tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1257/1999 inzake steun voor plattelandontwikkeling uit het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) ⁽²⁾;
7. „met natuurrampen gelijk te stellen ongunstige weersomstandigheden”: vorst, hagel, ijs, regen of droogte waardoor in probleemgebieden 20 % van de normale productie verloren gaat, en in de overige gebieden 30 %;
8. „probleemgebieden”: gebieden die door de lidstaten als zodanig zijn aangewezen op grond van artikel 17 van Verordening (EG) nr. 1257/1999;
9. „gebieden van doelstelling 1”: gebieden zoals bedoeld in artikel 3 van Verordening (EG) nr. 1260/1999 van de Raad ⁽³⁾;
10. „pas ingevoerde minimumnormen op het gebied van milieu, hygiëne en dierenwelzijn”:
- indien het normen of wetgeving betreft waarvoor geen overgangperiode is vastgesteld, normen die maximaal twee jaar voordat de investering daadwerkelijk begint, aan de marktdeelnemers hadden moeten zijn opgelegd of,
 - indien het normen of wetgeving betreft waarvoor een overgangperiode is vastgesteld, normen die aan de marktdeelnemers moeten worden opgelegd nadat de investering daadwerkelijk is begonnen;
11. „jonge landbouwers”: producenten van landbouwproducten zoals omschreven in artikel 8 van Verordening (EG) nr. 1257/1999;
12. „producentengroepering”: een groepering die is opgericht om het haar leden mogelijk te maken hun productie gezamenlijk met inachtneming van de doelstellingen van de gemeenschappelijke marktordeningen aan de markteisen aan te passen, vooral door concentratie van het aanbod;
13. „unie van producentengroeperingen”: een vereniging van erkende producentengroeperingen die op grotere schaal dezelfde doelstellingen nastreeft;
14. „kosten voor TSE- en BSE-tests”: alle kosten, met inbegrip van die voor testkits en het nemen, vervoeren, testen, opslaan en vernietigen van monsters die noodzakelijk zijn voor de tests die worden uitgevoerd overeenkomstig bijlage X, hoofdstuk C, bij Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën ⁽⁴⁾.

Artikel 3

Voorwaarden voor vrijstelling

- Individuele steunmaatregelen die buiten een regeling vallen en voldoen aan alle voorwaarden van deze verordening, zijn verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, op voorwaarde dat de beknopte informatie zoals bedoeld in artikel 19, lid 1, wordt verstrekt en uitdrukkelijk wordt verwezen naar deze verordening, onder vermelding van de titel ervan en de vindplaats in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.
- Steunregelingen die voldoen aan alle voorwaarden van deze verordening, zijn verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, mits:
 - alle steun die op grond van een dergelijke regeling kan worden verleend, aan alle voorwaarden van deze verordening voldoet;
 - de regeling een uitdrukkelijke verwijzing naar deze verordening bevat, onder vermelding van de titel ervan en de vindplaats in het *Publicatieblad van de Europese Unie*;
 - de beknopte informatie zoals bedoeld in artikel 19, lid 1, wordt verstrekt.
- Op grond van de in lid 2 bedoelde regelingen verleende steun is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en is vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, op voorwaarde dat de verleende steun onmiddellijk aan alle voorwaarden van deze verordening voldoet.

⁽¹⁾ PB L 182 van 3.7.1987, blz. 36.

⁽²⁾ PB L 270 van 21.10.2003, blz. 70.

⁽³⁾ PB L 161 van 26.6.1999, blz. 1.

⁽⁴⁾ PB L 147 van 31.5.2001, blz. 1.

HOOFDSTUK 2

SOORTEN STEUN

Artikel 4

Investerings in landbouwbedrijven

1. Steun voor investeringen in landbouwbedrijven in de Gemeenschap voor de productie, verwerking en afzet van landbouwproducten is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, indien hij aan de in de leden 2 tot en met 10 vastgestelde voorwaarden voldoet.

2. De brutosteunintensiteit mag niet meer bedragen dan:

- a) 50 % van de in aanmerking komende investeringen in probleemgebieden,
- b) 40 % van de in aanmerking komende investeringen in de overige gebieden.

Bij investeringen door jonge landbouwers binnen vijf jaar na vestiging bedraagt het maximale steunpercentage 60 % in probleemgebieden en 50 % in andere gebieden.

Voor investeringen die leiden tot extra kosten in verband met de bescherming of verbetering van het milieu, de verbetering van de hygiëne op dierenhouderijbedrijven of de verbetering van het welzijn van landbouwhuisdieren, mogen de onder a) en b) vermelde maximale steunpercentages, namelijk 50 % en 40 %, worden verhoogd met respectievelijk 25 en 20 procentpunten. Deze verhoging mag alleen worden toegepast voor investeringen die verder gaan dan wat volgens de geldende communautaire minimumeisen nodig is, of voor investeringen om te voldoen aan pas ingevoerde minimumnormen. De verhoging moet strikt beperkt blijven tot de noodzakelijke extra in aanmerking komende kosten en mag niet worden toegepast in geval van investeringen die de productiecapaciteit zullen doen toenemen.

3. De investeringen moeten zijn gericht op één of meer van de volgende doelstellingen:

- a) verlaging van de productiekosten,
- b) verbetering en omschakeling van de productie,
- c) verhoging van de kwaliteit,
- d) instandhouding en verbetering van het natuurlijke milieu, de hygiënische omstandigheden en de normen inzake dierenwelzijn,
- e) bevordering van de diversificatie van landbouwactiviteiten.

4. De in aanmerking komende uitgaven kunnen betrekking hebben op:

- a) de bouw, verwerving of verbetering van onroerende goederen;
- b) de koop of huurkoop van nieuwe machines en nieuw materieel, met inbegrip van computerprogrammatuur, tot maximaal de marktwaarde van de activa; andere kosten in verband met een huurkoopcontract (belastingen, marge voor

de verhuurder, kosten voor de herfinanciering van rente, overheadkosten, verzekeringspremies enz.) zijn geen in aanmerking komende uitgaven;

- c) algemene kosten, zoals kosten voor architecten, ingenieurs en adviseurs, haalbaarheidsstudies en voor het verkrijgen van octrooien en licenties, tot maximaal 12 % van de onder a) en b) bedoelde uitgaven.

In afwijking van het bepaalde onder b), kunnen uitgaven voor de aankoop van tweedehands materieel als subsidiabel worden beschouwd in naar behoren gemotiveerde gevallen waarin de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- a) in een door de verkoper van het materieel afgegeven verklaring wordt bevestigd wat de precieze herkomst van het materieel is en dat ervoor nog geen nationale of communautaire steun is verleend;
- b) de aankoop van het materieel betekent een bijzonder voordeel voor het programma of project of is noodzakelijk als gevolg van uitzonderlijke omstandigheden (bijvoorbeeld omdat nieuw materieel niet tijdig beschikbaar is, waardoor een behoorlijke uitvoering van het project in gevaar komt);
- c) de betrokken kostprijs, en daardoor ook het steunbedrag, valt lager uit dan de kostprijs van hetzelfde nieuw aangekochte materieel, terwijl er een goede kosten-batenverhouding blijft bestaan;
- d) het tweedehands aangekochte materieel bezit de nodige technische en/of technologische eigenschappen om aan de eisen van het project te kunnen voldoen.

5. Steun mag uitsluitend worden toegekend aan economisch levensvatbare landbouwbedrijven die aan de criteria van artikel 5 van Verordening (EG) nr. 1257/1999 voldoen.

Steun om de begunstigde in staat te stellen te voldoen aan pas ingevoerde minimumnormen op het gebied van milieu, hygiëne en dierenwelzijn, is toegestaan.

Of is voldaan aan de criteria van artikel 5 van Verordening (EG) nr. 1257/1999, moet op het niveau van de onderneming worden beoordeeld door een openbare instantie of een van de begunstigde onafhankelijke en voor dergelijke opdrachten gekwalificeerde derde. In de voorschriften betreffende een steunregeling of in het besluit tot goedkeuring van een individuele steunmaatregel moet worden vastgelegd op welke wijze deze beoordeling moet plaatsvinden.

6. Voor steun wordt alleen een vrijstelling verleend indien er voldoende bewijzen beschikbaar zijn dat er in de toekomst voor de betrokken producten op de markt normale afzetmogelijkheden bestaan. Het bestaan van normale afzetmogelijkheden op de markt moet op het door de lidstaat bepaalde passende niveau worden beoordeeld aan de hand van de betrokken producten, de soorten investeringen en de bestaande en de verwachte capaciteit. Of dergelijke afzetmogelijkheden bestaan, moet worden beoordeeld door een onafhankelijke openbare instantie of een van de begunstigde onafhankelijke en voor dergelijke opdrachten gekwalificeerde derde. In de voorschriften betreffende een steunregeling moet worden vastgelegd op welke wijze deze beoordeling moet plaatsvinden. De beoordeling moet worden gebaseerd op recente gegevens en voor het publiek toegankelijk worden gemaakt.

7. Er wordt geen vrijstelling verleend voor steun die wordt toegekend in strijd met de verbods- of beperkende bepalingen van verordeningen van de Raad houdende een gemeenschappelijke marktordening, ook niet als dergelijke beperkingen uitsluitend betrekking hebben op communautaire steunverlening.

8. Tenzij de steun beperkt blijft tot de kosten van de toepassing van bepaalde regels inzake de bescherming of verbetering van het milieu, de verbetering van de hygiëne op dierenhouderijbedrijven of de verbetering van het welzijn van landbouwhuisdieren, mag de steun niet uitsluitend voor specifieke landbouwproducten wordt verleend. Er mag geen steun worden verleend in verband met:

- a) investeringen die een toename van de productiecapaciteit tot gevolg hebben, voorzover de capaciteitstoename van het bedrijf meer dan 20 % bedraagt, gemeten naar aantal grootvee-eenheden voor dierlijke productie en naar bebouwde oppervlakte voor plantaardige productie,
- b) de aankoop van productierechten, dieren, andere grond dan bouwgrond of gewassen, of de aanplant van gewassen,
- c) gewone vervangingsinvesteringen.

9. De totale in aanmerking komende uitgaven mogen niet hoger zijn dan de limiet voor het totale voor steun in aanmerking komende investeringsbedrag die de lidstaat overeenkomstig artikel 7 van Verordening (EG) nr. 1257/1999 heeft vastgesteld. Deze limiet moet in steunregelingen worden vastgelegd.

10. Er wordt geen vrijstelling verleend voor steun in verband met:

- a) de vervaardiging en afzet van producten die melk en zuivelproducten imiteren of vervangen;
- b) de vervaardiging en afzet van producten in de suikersector.

Artikel 5

Instandhouding van traditionele landschappen en gebouwen

1. Steun voor de instandhouding van traditionele landschappen en gebouwen van ondernemingen die landbouwproducten produceren, verwerken en afzetten, is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, indien hij aan de in de leden 2 en 3 vastgestelde voorwaarden voldoet.

2. Met betrekking tot investeringen of kapitaaluitgaven die de instandhouding tot doel hebben van niet-productieve erfgoedelementen op landbouwbedrijven zoals archeologische of historische elementen, mag steun worden verleend tot 100 % van de werkelijk gemaakte kosten. In deze kosten kan een redelijke vergoeding zijn begrepen voor de door de landbouwer zelf of diens werknemers verrichte werkzaamheden, met een maximum van 10 000 EUR per jaar.

3. Met betrekking tot investeringen of kapitaaluitgaven die de instandhouding tot doel hebben van tot het erfgoed behorende elementen die tevens deel uitmaken van de productieve activa van een landbouwbedrijf, zoals landbouwbedrijfsgebouwen, mag steun tot maximaal 60 % van de subsidiabele uitgaven (75 % in probleemgebieden) worden verleend, mits de investering geen enkele stijging van de productiecapaciteit van het landbouwbedrijf meebrengt.

In gevallen waarin de productiecapaciteit toeneemt, gelden voor in aanmerking komende uitgaven die worden berekend op basis van uitvoering van de betrokken werkzaamheden met gebruikmaking van gewone hedendaagse materialen, de normale in artikel 4, lid 2, vermelde steunpercentages voor investeringen. Daarnaast mag echter aanvullende steun tot 100 % worden toegekend om de extra kosten te dekken die ontstaan door aanwending van de traditionele materialen die nodig zijn om de erfgoedkenmerken van het gebouw in stand te houden.

Artikel 6

Verplaatsing van landbouwbedrijfsgebouwen in het algemeen belang

1. Steun voor de verplaatsing van landbouwbedrijfsgebouwen is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en is vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, op voorwaarde dat de verleende steun in het algemeen belang is en aan alle voorwaarden van de leden 2, 3 en 4 voldoet.

Het ter rechtvaardiging van de steun op grond van dit artikel aangevoerde algemeen belang moet in de relevante bepalingen van de lidstaat worden gespecificeerd.

2. In gevallen waarin een verplaatsing gewoon bestaat uit het uit elkaar halen, het verhuizen en het weer oprichten van bestaande installaties, mag steun worden verleend tot 100 % van de werkelijk gemaakte kosten.

3. Indien de verplaatsing in het algemeen belang de landbouwer modernere installaties oplevert, moet de bijdrage van de landbouwer ten minste overeenkomen met 60 % (50 % in probleemgebieden) van de waardeverhoging van de betrokken installaties na de verplaatsing. Is de begunstigde een jonge landbouwer, dan moet deze bijdrage respectievelijk 55 % en 45 % bedragen.

4. Heeft de verplaatsing in het algemeen belang een toename van de productiecapaciteit tot gevolg, dan moet de bijdrage van de begunstigde ten minste gelijk zijn aan 60 % (50 % in probleemgebieden) van de met deze toename verband houdende uitgaven. Is de begunstigde een jonge landbouwer, dan moet deze bijdrage ten minste 55 %, respectievelijk 45 % bedragen.

Artikel 7

Investerings voor verwerking en afzet

1. Steun voor investeringen voor de verwerking en de afzet van landbouwproducten is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, indien hij aan de in de leden 2 tot en met 7 vastgestelde voorwaarden voldoet.

2. De brutosteunintensiteit mag niet meer bedragen dan:

- a) 50 % van de in aanmerking komende investeringen in gebieden van doelstelling 1 en
- b) 40 % van de in aanmerking komende investeringen in de overige gebieden.

3. De in aanmerking komende uitgaven kunnen betrekking hebben op:

- a) de bouw, verwerving of verbetering van onroerende goederen;
- b) de koop of huurkoop van nieuwe machines en nieuw materieel, met inbegrip van computerprogrammatuur, tot maximaal de marktwaarde van de activa; andere kosten in verband met een huurkoopcontract (belastingen, marge voor de verhuurder, kosten voor de herfinanciering van rente, overheadkosten, verzekeringspremies enz.) zijn geen in aanmerking komende uitgaven;
- c) algemene kosten, zoals kosten voor architecten, ingenieurs en adviseurs, haalbaarheidsstudies en voor het verkrijgen van octrooien en licenties, tot maximaal 12 % van de onder a) en b) bedoelde uitgaven.

In afwijking van het bepaalde onder b), kunnen uitgaven voor de aankoop van tweedehands materieel als subsidieel worden beschouwd in naar behoren gemotiveerde gevallen waarin de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- a) in een door de verkoper van het materieel afgegeven verklaring wordt bevestigd wat de precieze herkomst van het materieel is en dat ervoor nog geen nationale of communautaire steun is verleend;
- b) de aankoop van het materieel betekent een bijzonder voordeel voor het programma of project of is noodzakelijk als gevolg van uitzonderlijke omstandigheden (bijvoorbeeld omdat nieuw materieel niet tijdig beschikbaar is, waardoor een behoorlijke uitvoering van het project in gevaar komt);
- c) de betrokken kostprijs, en daardoor ook het steunbedrag, valt lager uit dan de kostprijs van hetzelfde nieuw aangekochte materieel, terwijl er een goede kosten-batenverhouding blijft bestaan;
- d) het tweedehands aangekochte materieel bezit de nodige technische en/of technologische eigenschappen om aan de eisen van het project te kunnen voldoen.

4. Steun mag uitsluitend worden toegekend aan ondernemingen die aantoonbaar voldoen aan de voorwaarden van artikel 26, lid 1, van Verordening (EG) nr. 1257/1999.

Steun om de begunstigde in staat te stellen te voldoen aan pas ingevoerde minimumnormen op het gebied van milieu, hygiëne en dierenwelzijn, is toegestaan.

Of is voldaan aan de voorwaarden van artikel 26, lid 1, van Verordening (EG) nr. 1257/1999 moet op het niveau van de onderneming worden beoordeeld door een openbare instantie of een van de begunstigde onafhankelijke derde die voor dergelijke opdrachten gekwalificeerd is. In de voorschriften betreffende een steunregeling moet worden vastgelegd op welke wijze deze beoordeling moet plaatsvinden.

5. Voor steun wordt alleen een vrijstelling verleend indien er voldoende bewijzen beschikbaar zijn dat er in de toekomst voor de betrokken producten op de markt normale afzetmogelijkheden bestaan. Het bestaan van normale afzetmogelijkheden

op de markt moet op het door de lidstaat bepaalde passende niveau worden beoordeeld aan de hand van de betrokken producten, de soorten investeringen en de bestaande en de verwachte capaciteit. Of dergelijke afzetmogelijkheden bestaan, moet worden beoordeeld door een openbare instantie of een van de begunstigde onafhankelijke en voor dergelijke opdrachten gekwalificeerde derde. In de voorschriften betreffende een steunregeling moet worden vastgelegd op welke wijze deze beoordeling moet plaatsvinden. De beoordeling moet worden gebaseerd op recente gegevens en voor het publiek toegankelijk worden gemaakt.

6. Er wordt geen vrijstelling verleend voor steun die wordt toegekend in strijd met de verbods- of beperkende bepalingen van verordeningen van de Raad houdende een gemeenschappelijke marktordening, indien deze steun zou leiden tot een toename van de productiecapaciteit.

7. Er wordt geen vrijstelling verleend voor steun die uitsluitend voor specifieke landbouwproducten wordt verleend, noch voor steun in verband met:

- a) de vervaardiging en afzet van producten die melk en zuivelproducten imiteren of vervangen;
- b) de vervaardiging en afzet van producten in de suikersector.

Artikel 8

Steun voor de vestiging van jonge landbouwers

Steun voor de vestiging van jonge landbouwers die landbouwproducten produceren, is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, indien hij aan de volgende voorwaarden voldoet:

- a) de steun moet voldoen aan de criteria die zijn vastgelegd in de artikelen 7 en 8 van Verordening (EG) nr. 1257/1999;
- b) de op grond van Verordening (EG) nr. 1257/1999 verleende steun en de staatssteun zoals bedoeld in dit artikel mogen samen in totaal niet hoger zijn dan de maxima van artikel 8, lid 2, van vorengenoemde verordening.

Artikel 9

Steun voor vervroegde uittreding

Steun voor de vervroegde uittreding van landbouwers die landbouwproducten produceren, is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, indien hij aan de volgende voorwaarden voldoet:

- a) de steun moet voldoen aan de criteria die zijn vastgelegd in de artikelen 10, 11 en 12 van Verordening (EG) nr. 1257/1999;
- b) de commerciële landbouwactiviteiten moeten permanent en definitief worden beëindigd.

Artikel 10

Steun voor producentengroeperingen

1. Aanloopsteun voor de oprichting van producentengroeperingen of unies van producentengroeperingen is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, indien hij aan de in de leden 2 tot en met 9 vastgestelde voorwaarden voldoet.

2. Voor de in lid 1 bedoelde steun komen in aanmerking:

- a) producentengroeperingen of unies van producentengroeperingen die activiteiten in verband met de productie van landbouwproducten ontplooiën en/of
- b) producentenverenigingen die verantwoordelijk zijn voor het toezicht op het gebruik van oorsprongsbenamingen of kwaliteitslabels overeenkomstig het Gemeenschapsrecht.

Bovenbedoelde groeperingen, unies en/of verenigingen komen uitsluitend voor steun in aanmerking als zij volgens de wetgeving van de betrokken lidstaat voor bijstand in aanmerking komen.

In de statuten van een producentengroepering of unie van producentengroeperingen moet voor de leden de verplichting zijn opgenomen hun productie op de markt te brengen volgens de door de groepering vastgestelde voorschriften inzake aanvoer en afzet. De statuten mogen toestaan dat een deel van de productie rechtstreeks door de producent op de markt wordt gebracht. De statuten moeten bepalen dat producenten die tot de groepering toetreden, gedurende ten minste drie jaar lid ervan moeten blijven en hun lidmaatschap ten minste twaalf maanden van tevoren moeten opzeggen. Voorts moeten de statuten gemeenschappelijke regels inhouden inzake de productie, met name wat de kwaliteit van de producten of de toepassing van biologische productiemethoden betreft, gemeenschappelijke regels voor de afzet op de markt en regels voor de mededeling van gegevens over de productie, met name over de geogoste en de beschikbare hoeveelheden. Producenten dienen echter zelf verantwoordelijk te blijven voor het beheer van hun eigen bedrijf. Overeenkomsten die in het kader van een producentengroepering worden gesloten, moeten voldoen aan alle relevante mededingingsrechtelijke bepalingen, in het bijzonder de artikelen 81 en 82 van het Verdrag.

3. Tot de in aanmerking komende uitgaven worden gerekend de huur van passende panden, de aanschaf van kantooruitrusting, waaronder computerapparatuur en -programmatuur, kosten van administratief personeel, algemene kosten en vergoedingen voor juridische en ambtelijke handelingen. Ingeval de betrokken panden worden aangekocht, worden de in aanmerking komende uitgaven beperkt tot de huurkosten tegen marktтарieven.

4. De steun moet tijdelijk en degressief zijn en mag in het eerste jaar niet meer dan 100 % van de in dat jaar gemaakte kosten bedragen. De steun moet voorts elk jaar met minimaal 20 procentpunten worden verminderd, zodat de steun voor het vijfde jaar is beperkt tot 20 % van de daadwerkelijk gemaakte in aanmerking komende kosten in dat jaar.

5. De steun mag niet worden betaald voor kosten die meer dan vijf jaar na de erkenning van de producentenorganisatie worden gemaakt, en mag evenmin meer dan zeven jaar na die erkenning worden betaald. Dit laat de mogelijkheid onverlet steun toe te kennen ten aanzien van subsidiabele uitgaven die uitsluitend voortvloeien uit een stijging van de omzet van een begunstigde met ten minste 30 % ten opzichte van het voorgaande jaar als gevolg van de toetreding van nieuwe leden en/of een uitbreiding met nieuwe producten.

6. Voor steun toegekend aan productieorganisaties zoals vennootschappen of coöperaties, die het beheer van één of meer landbouwbedrijven tot doel hebben en daarom in feite als een enkele producent moeten worden beschouwd, wordt geen vrijstelling verleend.

7. Voor steun toegekend aan andere landbouwverenigingen die op de bedrijven van de leden taken in verband met de landbouwproductie vervullen op gebieden zoals onderlinge samenwerking en dienstverlening in de vorm van bedrijfsverzorging en ondersteuning van het bedrijfsbeheer zonder zich bezig te houden met gezamenlijke aanpassing van het aanbod aan de markt, wordt geen vrijstelling verleend.

8. De totale aan een producentengroepering uit hoofde van dit artikel toegekende steun mag niet meer bedragen dan 100 000 EUR.

9. Voor steun aan producentengroeperingen of unies van producentengroeperingen waarvan de doelstellingen onverenigbaar zijn met een verordening van de Raad houdende een gemeenschappelijke marktordening, wordt geen vrijstelling verleend.

Artikel 11

Steun als bijdrage aan verzekeringspremies

1. Steun als bijdrage aan de betaling van de verzekeringspremies van ondernemingen die primaire landbouwproducten produceren, is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, indien hij aan de in leden 2, 3 en 4 vastgestelde voorwaarden voldoet.

2. De brutosteunintensiteit mag niet meer bedragen dan:

- a) 80 % van de premies van verzekeringen indien in de polis is bepaald dat uitsluitend verliezen door ongunstige weersomstandigheden die met een natuurramp kunnen worden gelijkgesteld, zijn gedekt;
- b) 50 % van de premie van verzekeringen indien in de polis is bepaald dat naast de onder a) genoemde verliezen, ook de volgende verliezen zijn gedekt:
 - i) andere door ongunstige weersomstandigheden veroorzaakte verliezen en/of
 - ii) door dier- of plantenziekten veroorzaakte verliezen.

De omvang van de verliezen door ongunstige weersomstandigheden die met een natuurramp kunnen worden gelijkgesteld, moet worden bepaald door vergelijking van de brutoproductie van het gewas in het betrokken jaar met de brutoproductie in een normaal jaar. De brutoproductie in een normaal jaar moet worden berekend door uit te gaan van de gemiddelde brutoproductie over de voorafgaande drie jaren exclusief jaren waarvoor vergoedingen hadden kunnen worden betaald in verband met andere ongunstige weersomstandigheden. In het geval van schade aan productiemiddelen waarvan de gevolgen over verscheidene jaren worden gevoeld, moet voor de eerste oogst na de schadelijke gebeurtenis het procentuele reële verlies in vergelijking met een normaal jaar, bepaald overeenkomstig de hierboven uiteengezette beginselen, groter zijn dan 10 %, terwijl het resultaat van de vermenigvuldiging van het procentuele reële verlies met het aantal jaren waarin productieverlies optreedt, voor de probleemgebieden boven 20 % en voor de andere gebieden boven 30 % moet liggen;

3. Voor steun voor de premies van verzekeringen die geen dekking bieden tegen verliezen door ongunstige weersomstandigheden die met een natuurramp kunnen worden gelijkgesteld, wordt geen vrijstelling verleend.

4. Steun als bijdrage aan de betaling van verzekeringspremies mag geen belemmering vormen voor het functioneren van de interne markt voor verzekeringsdiensten. De steun mag niet worden beperkt tot verzekeringen van een enkele maatschappij of groep maatschappijen en voor de steun mag niet als voorwaarde worden gesteld dat het verzekeringscontract wordt gesloten met een in de betrokken lidstaat gevestigde maatschappij.

Artikel 12

Steun voor ruilverkavelingen

1. Steun aan ondernemingen die landbouwproducten produceren is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, mits deze steun dient ter dekking van en wordt beperkt tot de juridische en ambtelijke kosten, waaronder de opmetingskosten, van een ruilverkaveling, tot 100 % van de werkelijk gemaakte kosten.

2. Lid 1 is niet van toepassing op steun voor investeringen, steun voor grondaankoop daaronder begrepen.

Artikel 13

Steun ter bevordering van de productie en de afzet van kwaliteitslandbouwproducten

1. Steun ter bevordering van de productie en de afzet van kwaliteitslandbouwproducten is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, indien hij voor de in lid 2

genoemde in aanmerking komende kosten wordt toegekend en aan de in de leden 3 tot en met 7 vastgestelde voorwaarden voldoet.

2. Voorzover onderstaande activiteiten verband houden met de ontwikkeling van landbouwproducten van hoge kwaliteit, mag de volgende steun worden toegekend:

- a) tot 100 % van de kosten van marktonderzoek en van het bedenken en vormgeven van producten, met inbegrip van steun voor de voorbereiding van aanvragen om erkenning van een oorsprongsbenaming of om een specificiteitscertificering overeenkomstig de desbetreffende communautaire verordeningen;
- b) tot 100 % van de kosten van de invoering van kwaliteitsborgingssystemen zoals de ISO 9000-serie of de ISO 14000-serie, van systemen op basis van risicoanalyse en kritische controlepunten (HACCP), van traceerbaarheidssystemen, van systemen ter waarborging van de echtheid of van milieuauditsystemen;
- c) tot 100 % van de kosten van de opleiding van personeel voor de toepassing van de onder b) bedoelde systemen;
- d) tot 100 % van de kosten die erkende certificeringsinstanties in rekening brengen voor de initiële certificering van kwaliteitsborgings- en soortgelijke systemen;
- e) tot 100 % van de kosten van verplichte controlemaatregelen die op grond van de Gemeenschaps- of nationale wetgeving door of in opdracht van de bevoegde autoriteiten worden verricht, tenzij dergelijke kosten volgens de Gemeenschapswetgeving door de ondernemingen moeten worden gedragen;
- f) tijdelijke en degressieve steun ter dekking van de kosten van controles gedurende de eerste zes jaren na de invoering van het controlesysteem om de echtheid te garanderen van oorsprongs- of specificiteitsbenamingen op grond van de Verordeningen (EEG) nr. 2081/92⁽¹⁾ en (EEG) nr. 2082/92⁽²⁾ van de Raad; de degressiviteit moet ten minste 10 procentpunten per jaar bedragen;
- g) tot 100 % van de werkelijk gemaakte kosten van controles betreffende biologische productiemethoden op grond van Verordening (EEG) nr. 2092/91 van de Raad⁽³⁾.

3. Steun mag uitsluitend worden toegekend voor controles door of in opdracht van derden, zoals controles door de bevoegde bestuurlijke autoriteiten of in hun opdracht handelende instanties of door onafhankelijke organisaties die voor de controle en het toezicht op het gebruik van oorsprongsbenamingen, biologische labels of kwaliteitslabels verantwoordelijk zijn, mits deze benamingen en labels voldoen aan de Gemeenschapswetgeving.

4. Er wordt geen vrijstelling verleend voor steun die wordt toegekend voor de kosten van controles door de landbouwer of fabrikant zelf, en evenmin indien in de communautaire wetgeving is bepaald dat de kosten van controles door de producent moeten worden gedragen, zonder vermelding van de daadwerkelijke lasten.

⁽¹⁾ PB L 208 van 24.7.1992, blz. 1.

⁽²⁾ PB L 208 van 24.7.1992, blz. 9.

⁽³⁾ PB L 198 van 22.7.1991, blz. 1.

5. Het totale bedrag van de overeenkomstig lid 2 toegekende overheidssteun mag per driejarige periode en per begunstigde nooit meer bedragen dan 100 000 EUR. Voor de berekening van het steunbedrag wordt de begunstigde geacht de ontvanger van de in dat lid genoemde diensten te zijn.

6. De steun moet beschikbaar zijn voor al degenen die in het betrokken gebied op grond van objectief bepaalde voorwaarden daarvoor in aanmerking komen. Indien de in lid 2 genoemde diensten door producentengroeperingen of andere landbouworganisaties voor onderlinge hulpverlening worden verricht, mag het lidmaatschap van dergelijke organisaties geen voorwaarde zijn om toegang tot dergelijke diensten te krijgen. Eventuele bijdragen van niet-leden in de administratieve kosten van de betrokken groepering of organisatie dienen tot de proportionele kosten van de dienstverrichting beperkt te blijven.

7. Wanneer de begunstigde niet vrij is in de keuze van de dienstverlener voor een van de in lid 2 genoemde dienstverrichtingen, moet die dienstverlener volgens de marktbeginselen worden geselecteerd en bezoldigd zonder dat er sprake is van discriminatie en zo nodig via aanbestedingsprocedures die in overeenstemming zijn met de communautaire wetgeving, waarbij in ieder geval in voldoende mate is geadverteerd om ervoor te zorgen dat de dienstenmarkt openstaat voor concurrentie en dat de onpartijdigheid van de aanbestedingsprocedures kan worden getoetst, tenzij er, gezien de aard van of de wettelijke basis voor de verlening van de betrokken dienst, slechts één mogelijke dienstverlener is.

Artikel 14

Technische ondersteuning in de landbouwsector

1. Steun is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag, indien hij voor de in lid 2 genoemde in aanmerking komende kosten wordt toegekend en aan de in de leden 3, 4 en 5 vastgestelde voorwaarden voldoet.

2. Steun mag worden toegekend ter dekking van de volgende in aanmerking komende kosten:

- a) in verband met onderwijs en opleiding voor landbouwers en bedrijfsmedewerkers:
 - i) kosten die met het organiseren van het opleidingsprogramma zijn gemoeid,
 - ii) reis- en verblijfskosten van de deelnemers,
 - iii) kosten van vervangende diensten tijdens de afwezigheid van de landbouwer of een bedrijfsmedewerker;
- b) in verband met bedrijfsbeheersdiensten en bedrijfsvervangingsdiensten, de werkelijke kosten van de vervanging van de landbouwer, de partner van de landbouwer of een bedrijfsmedewerker, tijdens ziekte of vakantie;
- c) in verband met adviesdiensten, de kosten van diensten die niet van permanente of periodieke aard zijn en niet tot de gewone bedrijfsuitgaven van de onderneming behoren, zoals routinematig belastingadvies, regelmatige dienstverlening op juridisch gebied of reclame;

d) in verband met de organisatie van en deelname aan wedstrijden, tentoonstellingen en vakbeurzen:

- i) kosten van deelneming,
- ii) reiskosten,
- iii) kosten van publicaties,
- iv) de huur van expositieruimte.

3. Het totale bedrag van de overeenkomstig lid 2 toegekende overheidssteun mag per driejarige periode en per begunstigde nooit meer bedragen dan 100 000 EUR of 50 % van de in aanmerking komende kosten, als dat meer is. Voor de berekening van het steunbedrag wordt de begunstigde geacht de ontvanger van de technische ondersteuning te zijn.

4. Dergelijke steun moet beschikbaar zijn voor al degenen die in het betrokken gebied op grond van objectief bepaalde voorwaarden daarvoor in aanmerking komen. Indien de betrokken technische ondersteuning door producentengroeperingen of andere landbouworganisaties voor onderlinge hulpverlening worden verricht, mag het lidmaatschap van dergelijke organisaties geen voorwaarde zijn om toegang tot dergelijke diensten te krijgen. Eventuele bijdragen van niet-leden in de administratieve kosten van de betrokken groepering of organisatie dienen tot de kosten van de dienstverrichting beperkt te blijven.

5. Wanneer de begunstigde niet vrij is in de keuze van de dienstverlener, moet die dienstverlener volgens de marktbeginselen worden geselecteerd en bezoldigd zonder dat er sprake is van discriminatie en zo nodig via aanbestedingsprocedures die in overeenstemming zijn met de communautaire wetgeving, waarbij in ieder geval in voldoende mate is geadverteerd om ervoor te zorgen dat de dienstenmarkt openstaat voor concurrentie en dat de onpartijdigheid van de aanbestedingsprocedures kan worden getoetst.

Artikel 15

Steunverlening aan de sector dierlijke productie

Steun aan ondernemingen in de sector dierlijke productie die aan de volgende voorwaarden voldoet, is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag:

- a) steun tot 100 % van de administratieve kosten die met de invoering en instandhouding van stamboeken zijn gemoeid;
- b) steun tot 70 % van de kosten van door of in opdracht van derden uitgevoerde tests om de genetische kwaliteit of het genetische rendement van dieren te bepalen; voor steun voor de kosten van controles die door de eigenaar van de dieren worden verricht, wordt geen vrijstelling verleend; voor steun voor de kosten van routinematige controles van de kwaliteit van melk wordt geen vrijstelling verleend;

- c) steun tot 40 % van de in artikel 4 vermelde in aanmerking komende kosten voor investeringen in centra voor de voortplanting van dieren en voor de invoering op landbouwbedrijven van innovatieve foktechnieken of -methoden; voor steun voor de kosten van de invoering of toepassing van kunstmatige inseminatie wordt geen vrijstelling verleend;
- d) steun tot 100 % van de kosten van TSE-tests.

Voor verplichte BSE-tests van voor menselijke consumptie geslachte runderen mag het totaal van de directe en de indirecte overheidssteun met inbegrip van betalingen door de Gemeenschap, evenwel niet meer bedragen dan 40 EUR per test. Het bedrag heeft betrekking op de totale kosten voor het testen, waaronder de testkit en het nemen, vervoeren, testen, opslaan en vernietigen van het monster. Het bedrag kan in de toekomst eventueel worden verlaagd, indien de prijzen dalen. De verplichting om te testen mag zowel op communautaire als op nationale wetgeving berusten.

Staatssteun voor de kosten van TSE-tests moet worden betaald aan de marktdeelnemer bij wie de monsters voor de tests moeten worden genomen. Om het beheer van dergelijke staatssteun te vergemakkelijken, mag de steun echter ook aan laboratoria worden uitgekeerd, op voorwaarde dat naar behoren kan worden aangetoond dat het volledige bedrag van de staatssteun aan de marktdeelnemer wordt doorgegeven. In ieder geval moet staatssteun die rechtstreeks of indirect wordt ontvangen door een marktdeelnemer bij wie de monsters voor de tests moeten worden genomen, ertoe leiden dat die marktdeelnemer dienovereenkomstig lagere prijzen in rekening brengt.

Artikel 16

Steun zoals bedoeld in bepaalde verordeningen van de Raad

Steun aan kleine en middelgrote ondernemingen die aan de volgende voorwaarden voldoet, is verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag en vrijgesteld van de aanmeldingsverplichting van artikel 88, lid 3, van het Verdrag:

- a) bijdragen van de lidstaten die voldoen aan alle voorwaarden van Verordening (EG) nr. 2702/1999 van de Raad van 14 december 1999 inzake voorlichtings- en afzetbevorderingsacties voor landbouwproducten in derde landen⁽¹⁾, met name van artikel 9, lid 3;
- b) bijdragen van de lidstaten die voldoen aan alle voorwaarden van Verordening (EG) nr. 2826/2000 van de Raad van 19 december 2000 betreffende voorlichtings- en afzetbevorderingsacties voor landbouwproducten op de binnenmarkt⁽²⁾, met name van artikel 9, leden 2 tot en met 4;
- c) door de lidstaten toegekende steun die voldoet aan alle voorwaarden van Verordening (EG) nr. 999/2001 van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën⁽³⁾, met name van artikel 13, lid 4;

⁽¹⁾ PB L 327 van 21.12.1999, blz. 7.

⁽²⁾ PB L 328 van 23.12.2000, blz. 2.

⁽³⁾ PB L 147 van 31.5.2001, blz. 1.

- d) door de lidstaten toegekende steun die voldoet aan alle voorwaarden van Verordening (EG) nr. 1255/1999 van de Raad van 17 mei 1999 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector melk en zuivelproducten⁽⁴⁾, met name van artikel 14, lid 2;
- e) door de lidstaten toegekende steun die voldoet aan alle voorwaarden van Verordening (EG) nr. 1254/1999 van de Raad van 17 mei 1999 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector rundvlees⁽⁵⁾, met name van artikel 6, leden 5 en 14;
- f) door de lidstaten overeenkomstig de artikelen 3 en 4 van Verordening (EG) nr. 2777/2000 van de Commissie van 18 december 2000 houdende vaststelling van buitengewone maatregelen ter ondersteuning van de rundvleesmarkt⁽⁶⁾ toegekende steun;
- g) door de lidstaten overeenkomstig artikel 3, tweede alinea, van Verordening (EG) nr. 1251/1999 van de Raad van 17 mei 1999 tot instelling van een steunregeling voor producenten van bepaalde akkerbouwgewassen⁽⁷⁾ toegekende steun;
- h) door de lidstaten overeenkomstig artikel 15, lid 6, van Verordening (EG) nr. 2200/96 van de Raad van 28 oktober 1996 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector groenten en fruit⁽⁸⁾ toegekende steun.

HOOFDSTUK 3

GEMEENSCHAPPELIJKE EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 17

Randvoorwaarden voor de toekenning van steun

1. Om voor de in het kader van deze verordening verleende vrijstelling in aanmerking te komen, mag steun op grond van een steunregeling uitsluitend worden toegekend voor activiteiten die plaatsvinden of diensten die worden verleend nadat die steunregeling overeenkomstig de bepalingen van deze verordening is vastgesteld en bekendgemaakt.

Geeft de steunregeling automatisch en zonder verdere administratieve handelingen recht op steun, dan mag de betrokken steun pas worden toegekend nadat de steunregeling overeenkomstig de bepalingen van deze verordening is vastgesteld en bekendgemaakt.

Wanneer op grond van de steunregeling een aanvraag bij de bevoegde autoriteit moet worden ingediend, mag de betrokken steun pas worden toegekend nadat aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- a) de steunregeling is overeenkomstig de bepalingen van deze verordening vastgesteld en bekendgemaakt;
- b) bij de bevoegde autoriteit is op een behoorlijke wijze een steunaanvraag ingediend;

⁽⁴⁾ PB L 160 van 26.6.1999, blz. 48.

⁽⁵⁾ PB L 160 van 26.6.1999, blz. 21.

⁽⁶⁾ PB L 321 van 19.12.2000, blz. 47.

⁽⁷⁾ PB L 160 van 26.6.1999, blz. 1.

⁽⁸⁾ PB L 297 van 21.11.1996, blz. 1.

c) de bevoegde autoriteit heeft de aanvraag aanvaard en zich daarbij verplicht tot steunverlening, met uitdrukkelijke vermelding van het te betalen steunbedrag of de wijze van berekening van de steun; de bevoegde autoriteit mag een aanvraag slechts aanvaarden als de voor de betrokken steunmaatregel of steunregeling beschikbare begrotingsmiddelen niet uitgeput zijn.

2. Om voor de in het kader van deze verordening verleende vrijstelling in aanmerking te komen, mag individuele steun die buiten een steunregeling valt, uitsluitend worden toegekend voor activiteiten die plaatsvinden of diensten die worden verleend nadat aan de in lid 1, derde alinea, onder b) en c), genoemde voorwaarden is voldaan.

Artikel 18

Cumulering

1. De in de artikelen 4 tot en met 15 vastgestelde maxima voor steun zijn van toepassing ongeacht of de bijstand voor het gesteunde project volledig met staatsmiddelen dan wel gedeeltelijk door de Gemeenschap wordt bekostigd.

2. Steun die krachtens deze verordening is vrijgesteld, mag niet worden gecumuleerd met enige andere staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het Verdrag, noch met financiële bijdragen van de lidstaten of van de Gemeenschap in de zin van artikel 51, lid 1, tweede alinea, van Verordening (EG) nr. 1257/1999, in verband met dezelfde in aanmerking komende kosten, indien een dergelijke cumulering ertoe zou leiden dat de steunintensiteit hoger is dan in deze verordening is vastgesteld.

3. Indien een lidstaat steun zoals bedoeld in artikel 8, 10, 13 of 14 van deze verordening verleent aan een onderneming, stelt de lidstaat de onderneming ervan in kennis dat de steun op grond van het betrokken artikel van deze verordening wordt verleend. De onderneming verstrekt de lidstaat volledige informatie over eventuele vergelijkbare steun die zij heeft ontvangen. Voor steun uit hoofde van de artikelen 13 en 14 moet deze informatie worden verstrekt voor alle vergelijkbare steun gedurende de drie voorgaande jaren.

Een lidstaat mag uitsluitend nieuwe steun toekennen na te hebben gecontroleerd dat door de nieuwe steun de totale uit hoofde van een van deze artikelen verleende steun het in het betrokken artikel vastgestelde maximale bedrag niet overschrijft.

Artikel 19

Doorzichtigheid en controle

1. Wanneer een krachtens deze verordening vrijgestelde steunregeling ten uitvoer wordt gelegd of wanneer zonder toepassing van een steunregeling krachtens deze verordening vrijgestelde individuele steun wordt verleend, zendt de betrokken lidstaat de Commissie uiterlijk tien werkdagen vóór de inwerkingtreding ervan, ter bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Unie* en in de in bijlage I vastgestelde vorm, beknopte informatie betreffende deze steunregeling of individuele steunmaatregel toe. Deze gegevens moeten in elektronische vorm worden ingediend. Binnen vijf werkdagen na

ontvangst van deze informatie verzendt de Commissie een ontvangstbewijs met identificatienummer en publiceert zij de informatie op het internet.

2. De lidstaten leggen gedetailleerde dossiers aan van de krachtens deze verordening vrijgestelde steunregelingen, de op grond van deze regelingen verleende individuele steun en de krachtens deze verordening vrijgestelde individuele steun die zonder toepassing van een bestaande steunregeling wordt verleend. Deze dossiers moeten alle informatie bevatten die noodzakelijk is om te kunnen nagaan of aan de in deze verordening vastgestelde voorwaarden voor vrijstelling is voldaan, met inbegrip van informatie waaruit blijkt dat de betrokken onderneming de status van kleine of middelgrote onderneming bezit. De lidstaten bewaren een dossier betreffende een individuele steunmaatregel gedurende tien jaar te rekenen vanaf het tijdstip van verlening van de steun, en een dossier betreffende een steunregeling gedurende tien jaar te rekenen vanaf het tijdstip van de laatste individuele steunverlening op grond van deze regeling. De betrokken lidstaat verstrekt de Commissie op haar schriftelijke verzoek binnen 20 werkdagen, of binnen de langere termijn die de Commissie in haar verzoek vaststelt, alle informatie die de Commissie nodig acht om te kunnen nagaan of aan de voorwaarden van deze verordening is voldaan.

3. Indien een lidstaat een centraal register heeft ingesteld met gedetailleerde informatie per geval van steunverlening door een nationale autoriteit uit hoofde van artikel 8, 10, 13 of 14, is het bepaalde in artikel 18, lid 3, eerste alinea, niet van toepassing, mits het register een periode van drie jaar bestrijkt.

4. De lidstaten stellen voor elk kalenderjaar of gedeelte van een kalenderjaar tijdens hetwelk deze verordening van kracht is, in de in bijlage II vastgestelde vorm, in elektronische vorm, een verslag over de toepassing van deze verordening op. Dit verslag mag worden opgenomen in het door de lidstaten op grond van artikel 21, lid 1, van Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad⁽¹⁾ op te stellen jaarlijkse verslag en wordt uiterlijk op 30 juni van het jaar na het kalenderjaar waarop het verslag betrekking heeft, ingediend.

5. Zodra een krachtens deze verordening vrijgestelde steunregeling ten uitvoer wordt gelegd of zonder toepassing van een steunregeling krachtens deze verordening vrijgestelde individuele steun wordt verleend, maakt de betrokken lidstaat de volledige tekst van deze regeling of de criteria en voorwaarden voor de toekenning van individuele steun zonder toepassing van een steunregeling op het internet bekend. Het adres van deze website wordt samen met de overeenkomstig lid 1 toe te zenden beknopte informatie aan de Commissie toegezonden. Dit adres wordt tevens opgenomen in het overeenkomstig lid 4 in te dienen jaarlijkse verslag.

Artikel 20

Inwerkingtreding en geldigheidsduur

1. Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Zij blijft van kracht tot en met 31 december 2006.

⁽¹⁾ PB L 83 van 27.3.1999, blz. 1.

2. Aanmeldingen die op het moment van inwerkingtreding van deze verordening nog in behandeling zijn, zullen overeenkomstig deze verordening worden beoordeeld. Indien niet aan de voorwaarden van deze verordening wordt voldaan, zal de Commissie de in behandeling zijnde aanmeldingen beoordelen in het licht van de communautaire richtsnoeren voor staatssteun in de landbouwsector.

Individuele steunmaatregelen en steunregelingen die vóór de inwerkingtreding van deze verordening ten uitvoer zijn gelegd en steun die krachtens deze regelingen zonder goedkeuring van de Commissie en in strijd met het bepaalde in artikel 88, lid 3, van het Verdrag is toegekend, zijn verenigbaar met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 87, lid 3, van het

Verdrag en zijn vrijgesteld krachtens deze verordening mits zij voldoen aan de voorwaarden van artikel 3, met uitzondering van de verplichting op grond van lid 1 en lid 2, onder b) en c), van laatstgenoemd artikel om uitdrukkelijk naar deze verordening te verwijzen en om de beknopte informatie zoals bedoeld in artikel 19, lid 1, vóór toekenning van de steun in te dienen. Steun die niet aan deze voorwaarden voldoet, wordt door de Commissie beoordeeld op basis van de relevante kaderregelingen, richtsnoeren, mededelingen en nota's.

3. Na het verstrijken van de geldigheidsduur van deze verordening blijven op grond van deze verordening vrijgestelde steunregelingen nog gedurende een aanpassingsperiode van zes maanden vrijgesteld.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 23 december 2003.

Voor de Commissie
Franz FISCHLER
Lid van de Commissie

BIJLAGE I

Vorm waarin beknopte informatie moet worden verstrekt wanneer een krachtens deze verordening vrijgestelde steunregeling ten uitvoer wordt gelegd of zonder toepassing van een steunregeling krachtens deze verordening vrijgestelde individuele steun wordt verleend

Beknopte informatie inzake overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1/2004 van de Commissie toegekende staatssteun

Lidstaat

Regio (Vermeld de naam van de betrokken regio indien de steun wordt verleend door een andere dan de nationale overheid.)

Benaming van de steunregeling of naam van de onderneming die individuele steun ontvangt (Vermeld de naam van de steunregeling of, in het geval van individuele steun, de naam van de begunstigde.)

Rechtsgrond (Vermeld de nauwkeurige referentie van de nationale wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de steunregeling of de individuele steun.)

Voorziene jaarlijkse uitgaven krachtens de regeling of totaalbedrag van de aan de onderneming verleende individuele steun (De bedragen dienen te worden opgegeven in euro of, in voorkomend geval, in de nationale valuta. In het geval van een steunregeling dient voor alle vormen van steun waarin de regeling voorziet, het jaarlijkse totaalbedrag van de budgettaire voorziening(en) of het geschatte bedrag van de gedeerde fiscale inkomsten per jaar te worden vermeld. In het geval van individuele steun dient het totale steunbedrag/het bedrag van de gedeerde fiscale inkomsten te worden vermeld. Vermeld in voorkomend geval ook gedurende hoeveel jaren de steun in termijnen zal worden uitgekeerd of gedurende hoeveel jaren er sprake zal zijn van derving van fiscale inkomsten. Vermeld, in beide gevallen, met betrekking tot waarborgen het (totaal)bedrag van de gewaarborgde leningen.)

Maximale steunintensiteit (Vermeld, voor elke in aanmerking komende vorm van steun, de maximale steunintensiteit of het maximale steunbedrag.)

Datum van tenuitvoerlegging (Vermeld de datum vanaf wanneer krachtens de regeling steun kan worden verleend, of de datum waarop de individuele steun wordt verleend.)

Duur van de regeling of van de individuele steunverlening (Vermeld de datum (jaar en maand) tot welke krachtens de regeling steun kan worden verleend of, in het geval van individuele steun en waar passend, de datum (jaar en maand) waarop naar verwachting de laatste termijn zal worden uitgekeerd.)

Doelstelling van de steun (Het hoofddoel wordt geacht de ondersteuning van kleine en middelgrote ondernemingen te zijn. Vermeld welke verdere (secundaire) doelstellingen worden nagestreefd. Vermeld welk artikel [van de artikelen 4 tot en met 16] wordt gebruikt en de betrokken in aanmerking komende kosten van de steunregeling of individuele steun.)

Betrokken economische sector(en) (Vermeld of de regeling van toepassing is op de productie en/of de verwerking en/of de afzet. Geef de subsectoren aan door vermelding van de betrokken soort dierlijke productie (bv. varkens, pluimvee) of de betrokken soort plantaardige productie (bv. appels, tomaten).)

Naam en adres van de autoriteit die de steun verleent

Website (Vermeld het internetadres waar de volledige tekst van de regeling of de criteria en voorwaarden voor de toekenning van individuele steun zonder toepassing van een steunregeling zijn te vinden.)

Overige informatie

BIJLAGE II

VORM VAN HET BIJ DE COMMISSIE IN TE DIENEN PERIODIEKE VERSLAG

Model van het jaarlijkse verslag over steunregelingen die krachtens een op grond van artikel 1 van Verordening (EG) nr. 994/98 van de Raad vastgestelde groepsvrijstellingsverordening zijn vrijgesteld

De lidstaten zijn verplicht van onderstaand model gebruik te maken om hun rapporteringsverplichtingen ten aanzien van de Commissie uit hoofde van op grond van Verordening (EG) nr. 994/98 vastgestelde groepsvrijstellingsverordeningen na te komen.

De verslagen moeten ook in elektronische vorm worden ingediend

Informatie vereist voor alle steunregelingen die krachtens op grond van artikel 1 van Verordening (EG) nr. 994/98 vastgestelde groepsvrijstellingsverordeningen zijn vrijgesteld

1. Benaming van de steunregeling
2. Toepasselijke vrijstellingsverordening van de Commissie
3. Uitgaven.

Voor elke vorm van steun waarin een regeling of een individuele steunverlening voorziet (bv. subsidie, zachte lening enz.), moeten afzonderlijke cijfers worden opgegeven. De cijfers moeten in euro of in voorkomend geval in de nationale valuta worden uitgedrukt. In het geval van belastingfaciliteiten moeten de jaarlijks gederfde fiscale inkomsten worden opgegeven. Wanneer geen nauwkeurige cijfers voorhanden zijn, mogen de gederfde inkomsten worden geschat.

De cijfers betreffende de uitgaven moeten op de volgende basis worden opgegeven.

Vermeld voor het beschouwde jaar, voor elke vorm van steun waarin de regeling voorziet (bv. subsidie, zachte lening, waarborg enz.), afzonderlijk onderstaande gegevens.

- 3.1 Vastgelegde bedragen, (geschatte) gederfde fiscale of andere inkomsten, gegevens betreffende de waarborgen enz. voor nieuwe projecten. In het geval van waarborgregelingen dient het totaalbedrag van de nieuwe verleende waarborgen te worden opgegeven.
- 3.2 Vastgelegde bedragen, (geschatte) gederfde fiscale of andere inkomsten, gegevens betreffende de waarborgen enz. voor nieuwe en lopende projecten. In het geval van waarborgregelingen dienen de volgende gegevens te worden verstrekt: het totaalbedrag van de nog geldende waarborgen, de ontvangen premies, de terugontvangen bedragen, de uit hoofde van de waarborg uitgekeerde bedragen, het resultaat van de werking van de regeling gedurende het beschouwde jaar:
- 3.3 Aantal gesteunde projecten en/of ondernemingen.
- 3.4 [Blanco laten.]
- 3.5 Geschat totaalbedrag van:
 - gesteunde investeringen;
 - gesteunde uitgaven voor de instandhouding van traditionele landschappen en gebouwen;
 - gesteunde uitgaven voor de verplaatsing van landbouwbedrijfsgebouwen in het algemeen belang;
 - steun voor de vestiging van jonge landbouwers;
 - steun voor vervroegde uittreding;
 - gesteunde uitgaven voor producentengroeperingen;
 - uitgaven als bijdrage aan de betaling van de verzekeringspremies;
 - gesteunde uitgaven voor ruilverkavelingen;
 - gesteunde uitgaven voor de bevordering van de productie en de afzet van landbouwproducten van hoge kwaliteit;
 - gesteunde uitgaven voor technische ondersteuning.
- 3.6 Regionale uitsplitsing van de onder 3.1 bedoelde bedragen, hetzij volgens regio's zoals omschreven op NUTS-niveau ⁽¹⁾ of lager, hetzij volgens onder artikel 87, lid 3, onder a), vallende regio's, onder artikel 87, lid 3, onder c), vallende regio's en niet-gesteunde regio's.
- 3.7 Sectorale uitsplitsing van de onder 3.1 bedoelde bedragen volgens de sectoren waarin de begunstigden werkzaam zijn (indien het om meerdere sectoren gaat, vermeld dan het aandeel van elke sector):
 - productie en/of verwerking en/of afzet
 - soort dierlijke productie
 - soort plantaardige productie
4. Overige informatie en opmerkingen.

⁽¹⁾ NUTS is de in de Gemeenschap voor statistische doeleinden gebruikte nomenclatuur van territoriale eenheden..

VERORDENING (EG) Nr. 2/2004 VAN DE COMMISSIE
van 2 januari 2004
tot wijziging van de invoerrechten in de sector granen

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap,

Gelet op Verordening (EEG) nr. 1766/92 van de Raad van 30 juni 1992 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector granen ⁽¹⁾, laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1104/2003 ⁽²⁾,

Gelet op Verordening (EG) nr. 1249/96 van de Commissie van 28 juni 1996 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen van Verordening (EEG) nr. 1766/92 van de Raad ten aanzien van de invoerrechten in de sector granen ⁽³⁾, laatstelijk gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1110/2003 ⁽⁴⁾, en met name op artikel 2, lid 1,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) De invoerrechten in de sector granen zijn vastgesteld bij Verordening (EG) nr. 2348/2003 van de Commissie ⁽⁵⁾.

(2) In artikel 2, lid 1, van Verordening (EG) nr. 1249/96 is bepaald dat, indien in de loop van een toepassingsperiode het berekende gemiddelde van de invoerrechten 5 EUR per ton verschilt van het vastgestelde recht, een overeenkomstige aanpassing wordt uitgevoerd. Dit verschil heeft zich voorgedaan. De in Verordening (EG) nr. 2348/2003 vastgestelde invoerrechten moeten derhalve worden aangepast,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

De bijlagen I en II bij de gewijzigde Verordening (EG) nr. 2348/2003 worden vervangen door de bijlagen I en II bij deze verordening.

Artikel 2

Deze verordening treedt in werking op 3 januari 2004.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel, 2 januari 2004.

Voor de Commissie
J. M. SILVA RODRÍGUEZ
Directeur-generaal Landbouw

⁽¹⁾ PB L 181 van 1.7.1992, blz. 21.

⁽²⁾ PB L 158 van 27.6.2003, blz. 1.

⁽³⁾ PB L 161 van 29.6.1996, blz. 125.

⁽⁴⁾ PB L 158 van 27.6.2003, blz. 12.

⁽⁵⁾ PB L 346 van 31.12.2003, blz. 54.

BIJLAGE I

Invoerrechten voor de in artikel 10, lid 2, van Verordening (EEG) nr. 1766/92 bedoelde producten

GN-code	Omschrijving	Invoerrecht ⁽¹⁾ (in EUR/ton)
1001 10 00	Harde tarwe van hoge kwaliteit	0,00
	van gemiddelde kwaliteit	0,00
	van lage kwaliteit	0,00
1001 90 91	Zachte tarwe, zaaigoed	0,00
ex 1001 90 99	Zachte tarwe van hoge kwaliteit, andere dan voor zaaidoeleinden	0,00
1002 00 00	Rogge	12,70
1005 10 90	Maïs, zaaigoed, andere dan hybriden	42,14
1005 90 00	Maïs, andere dan zaaigoed ⁽²⁾	42,14
1007 00 90	Graansorgho, andere dan hybriden bestemd voor zaaidoeleinden	12,70

⁽¹⁾ Voor producten die via de Atlantische Oceaan of het Suezkanaal in de Gemeenschap worden aangevoerd (artikel 2, lid 4, van Verordening (EG) nr. 1249/96) komt de importeur in aanmerking voor een verlaging van het invoerrecht met:

— 3 EUR/t, als de loshaven aan de Middellandse Zee ligt, of

— 2 EUR/t, als de loshaven in Ierland, het Verenigd Koninkrijk, Denemarken, Zweden, Finland of aan de Atlantische kust van het Iberisch Schiereiland ligt.

⁽²⁾ De importeur komt in aanmerking voor een forfaitaire verlaging van het invoerrecht met 24 EUR/t, als aan de in artikel 2, lid 5, van Verordening (EG) nr. 1249/96 vastgestelde voorwaarden is voldaan.

BIJLAGE II

Berekeningselementen

(periode van 30 december tot en met 31 december 2003)

1. Gemiddelden over de twee weken vóór de dag van de vaststelling:

Beursnotering	Minneapolis	Chicago	Minneapolis	Minneapolis	Minneapolis	Minneapolis
Product (eiwitgehalte bij 12 % vocht)	HRS2. 14 %	YC3	HAD2	van gemiddelde kwaliteit (*)	van lage kwaliteit (**)	US barley 2
Notering (EUR/t)	130,36 (****)	78,39	165,58 (***)	155,58 (***)	135,58 (***)	122,99
Golfpremie (EUR/t)	—	15,01	—	—	—	—
Grote-Merenpremie (EUR/t)	16,49	—	—	—	—	—

(*) Een korting van 10 EUR/t (artikel 4, lid 3, van Verordening (EG) nr. 1249/96).

(**) Een korting van 30 EUR/t (artikel 4, lid 3, van Verordening (EG) nr. 1249/96).

(***) Fob Duluth.

(****) Premie van 14 EUR/t inbegrepen (artikel 4, lid 3, van Verordening (EG) nr. 1249/96).

2. Gemiddelden over de twee weken vóór de dag van de vaststelling:

Vrachttarieven/kosten: Golf van Mexico-Rotterdam: 25,67 EUR/t; Grote Meren-Rotterdam: 36,74 EUR/t.

3. Subsidies bedoeld in artikel 4, lid 2, derde alinea, van Verordening (EG) nr. 1249/96: 0,00 EUR/t (HRW2)
0,00 EUR/t (SRW2).

II

(Besluiten waarvan de publicatie niet voorwaarde is voor de toepassing)

COMMISSIE

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 16 december 2003

betreffende nationale bepalingen inzake het gebruik van kortketenige gechloreerde paraffines waarvan het Koninkrijk der Nederlanden overeenkomstig artikel 95, lid 4, van het EG-Verdrag kennis heeft gegeven

(kennisgeving geschied onder nummer C(2003) 4749)

(Slechts de tekst in de Nederlandse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

(2004/1/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 95, lid 6,

Overwegende hetgeen volgt:

I. DE FEITEN

- (1) Bij brief van de Permanente Vertegenwoordiging van het Koninkrijk der Nederlanden aan de Europese Unie van 17 januari 2003 stelde de Nederlandse regering, onder verwijzing naar artikel 95, lid 4, van het Verdrag, de Commissie in kennis van de nationale bepalingen inzake het gebruik van kortketenige gechloreerde paraffines (hierna „KKCP's” genoemd) die haars inziens na de goedkeuring van Richtlijn 2002/45/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 juni 2002 tot twintigste wijziging van Richtlijn 76/769/EEG van de Raad inzake de beperking van het op de markt brengen en van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten (gechloreerde paraffines met een korte keten) ⁽¹⁾ gehandhaafd moeten worden.

1. ARTIKEL 95, LEDEN 4 EN 6, VAN HET VERDRAG

- (2) Artikel 95, leden 4 en 6, van het Verdrag bepaalt:

„4. Wanneer een lidstaat het, nadat de Raad of de Commissie een harmonisatiemaatregel heeft genomen, noodzakelijk acht nationale bepalingen te handhaven die hun rechtvaardiging vinden in gewichtige eisen zoals bedoeld in artikel 30 of verband houdend met de bescherming van het milieu of het arbeidsmilieu, geeft hij zowel van die bepalingen als van de redenen voor het handhaven ervan kennis aan de Commissie.

(...)

⁽¹⁾ PB L 177 van 6.7.2002, blz. 21.

6. Binnen zes maanden na de kennisgeving keurt de Commissie de betrokken nationale bepalingen goed of wijst die af, nadat zij heeft nagegaan of zij al dan niet een middel tot willekeurige discriminatie, een verkapte beperking van de handel tussen de lidstaten of een hinderpaal voor de werking van de interne markt vormen.

Indien de Commissie binnen deze termijn geen besluit neemt, worden de in lid 4 (...) bedoelde nationale bepalingen geacht te zijn goedgekeurd.

Indien het complexe karakter van de aangelegenheid zulks rechtvaardigt en er geen gevaar bestaat voor de gezondheid van de mens, kan de Commissie de betrokken lidstaat ervan in kennis stellen dat de in dit lid bedoelde termijn met ten hoogste zes maanden kan worden verlengd.”.

2. RICHTLIJN 2002/45/EG

- (3) Richtlijn 76/769/EEG van de Raad van 27 juli 1976 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake de beperking van het op de markt brengen en van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten ⁽²⁾, zoals gewijzigd, bevat regels die het op de markt brengen en het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten beperken.
- (4) Volgens artikel 1, lid 1, is de richtlijn van toepassing op de in bijlage I genoemde gevaarlijke stoffen en preparaten. Ingevolge artikel 2 moeten de lidstaten de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de in bijlage I genoemde gevaarlijke stoffen en preparaten alleen onder de in die bijlage gestelde voorwaarden op de markt kunnen worden gebracht of kunnen worden gebruikt.
- (5) Richtlijn 76/769/EEG is meermaals gewijzigd, onder andere om nieuwe gevaarlijke stoffen en preparaten aan bijlage I toe te voegen en daarbij de beperkingen met betrekking tot het op de markt brengen en/of het gebruik van deze stoffen en preparaten in te voeren die noodzakelijk zijn om de gezondheid van de mens en/of het milieu te beschermen.
- (6) Bij Richtlijn 2002/45/EG, aangenomen op basis van artikel 95 van het Verdrag, is aan bijlage I van Richtlijn 76/769/EEG een nieuw punt 42 toegevoegd over alkanen, C₁₀-C₁₃, chloor (KKCP's), waarin regels worden vastgesteld voor het op de markt brengen en het gebruik van deze stoffen.
- (7) Overeenkomstig punt 42.1 mogen kortketenige gechloreerde paraffines niet op de markt worden gebracht om in een hogere concentratie dan 1 % te worden gebruikt als stof of als bestanddeel van andere stoffen of preparaten:
 - bij metaalbewerking,
 - voor het „vetten” van leer.
- (8) Punt 42.2 luidt: „Voor 1 januari 2003 zal de Commissie in samenwerking met de lidstaten en de OSPAR-commissie alle overige toepassingen van SCCP opnieuw onderzoeken in het licht van eventuele relevante nieuwe wetenschappelijke gegevens over de gezondheids- en milieurisico's van SCCP. Het Europees Parlement wordt op de hoogte gesteld van de resultaten van dit onderzoek.”
- (9) Artikel 2, lid 1, bepaalt dat de lidstaten uiterlijk op juli 2003 de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen dienen vast te stellen en bekend te maken om aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis en zij passen deze bepalingen toe vanaf 6 januari 2004.

⁽²⁾ PB L 262 van 27.9.1976, blz. 201.

3. NATIONALE BEPALINGEN

- (10) De nationale bepalingen waarvan Nederland kennisgeving heeft gedaan, werden ingevoerd bij besluit van 3 november 1999 houdende regels inzake het beperken van het gebruik van kortketenige gechloreerde paraffines (Besluit gechloreerde paraffines WMS) — (Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, jaargang 1999, 478).
- (11) Artikel 1 bepaalt dat het besluit van toepassing is op gechloreerde alkanen met een keten van 10 tot en met 13 koolstofatomen en 48 of meer gewichtsprocent chloor.

Krachtens artikel 2, lid 1, is het verboden de in artikel 1 bedoelde kortketenige gechloreerde paraffines toe te passen:

- a) als weekmaker in verven, coatings of hechtmiddelen;
- b) in oliën ten behoeve van de bewerking van metalen;
- c) als vlamvertrager in rubber, kunststof of textiel.

Krachtens artikel 2, lid 2, is het echter tot 31 december 2004 toegestaan kortketenige gechloreerde paraffines toe te passen in hechtmiddelen ten behoeve van het gebruik in waterkeringen of als vlamvertrager in transportbanden uitsluitend bestemd voor gebruik in de mijnbouw.

- (12) De Commissie werd op 8 maart 1999 in de ontwerpfase van deze bepalingen in kennis gesteld krachtens Richtlijn 98/34/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften⁽³⁾. Nederland wees erop dat de invoering van de betrokken bepalingen noodzakelijk was om te voldoen aan zijn internationale verplichtingen in het kader van het Verdrag ter voorkoming van verontreiniging van de zee vanaf het land (het „Verdrag van Parijs”), waarbij het Koninkrijk der Nederlanden verdragsluitende partij is, en van besluit 95/1 van de Commissie van Parijs (PARCOM) van juni 1995 betreffende de geleidelijke uitbanning van kortketenige gechloreerde paraffines dat in het kader van de tenuitvoerlegging van dat verdrag werd genomen⁽⁴⁾. Vijf lidstaten⁽⁵⁾ en de Commissie hebben opmerkingen gemaakt, terwijl Spanje een uitvoerig gemotiveerde mening heeft verstrekt. Op Denemarken en Oostenrijk na waren al deze lidstaten tegen de invoering van de geplande nationale bepalingen en dat gold ook voor de Commissie.

4. ACHTERGRONDINFORMATIE OVER KKCP'S

- (13) Gechloreerde paraffines zijn chemische stoffen die worden verkregen door chlorering van paraffines met rechte keten of alkanen. Ze worden vaak in verschillende groepen onderverdeeld op basis van de lengte van de keten van het startmateriaal en de hoeveelheid chloor in het eindproduct. Drie belangrijke groepen zijn de kort-, middellang- en langketenige gechloreerde paraffines (respectievelijk KKCP's, MKCP's en LKCP's genoemd). KKCP's worden verkregen uit paraffines met rechte keten met een ketenlengte van C₁₀ tot C₁₃. Commerciële KKCP's bevatten gemiddeld tussen 49 en 71 % chloor. Ze kunnen in zuivere vorm op de markt worden gebracht en worden gebruikt, maar ze kunnen ook als onzuiverheden in andere stoffen en preparaten, met name MKCP's, aanwezig zijn⁽⁶⁾.

⁽³⁾ PB L 204 van 21.7.1998, blz. 37.

⁽⁴⁾ In het kader van het Verdrag van Parijs hebben de verdragsluitende partijen zich ertoe verbonden al het mogelijke te doen om verontreiniging van de zee vanaf het land te voorkomen en te bestrijden. Alle lidstaten van de Europese Gemeenschap met uitzondering van Oostenrijk, Griekenland, Luxemburg en Italië hebben het verdrag ondertekend. Ook de Europese Gemeenschap is partij bij het verdrag. De Commissie van Parijs (PARCOM), die bestaat uit vertegenwoordigers van alle verdragsluitende partijen, is verantwoordelijk voor het beheer van het verdrag. Artikel 18, lid 3, bepaalt dat de PARCOM programma's en maatregelen kan vaststellen ter voorkoming of ter vermindering van verontreiniging vanaf het land door bepaalde chemische stoffen die zijn opgesomd in bijlage A, delen I, II en III, bij het verdrag. PARCOM-besluit 95/1, dat is aangenomen op basis van artikel 18, lid 3, regelt de geleidelijke uitbanning van bepaalde KKCP-toepassingen aan de hand van het volgende tijdschema: gebruik als weekmaker in verven en coatings, gebruik in vloeistoffen voor metaalbewerking, gebruik als vlamvertrager in rubber, kunststof en textiel, uiterlijk 31 december 1999; gebruik als weekmaker in hechtmiddelen en als vlamvertrager in transportbanden uitsluitend bestemd voor gebruik in de mijnbouw, uiterlijk op 31 december 2004. Alle Europese lidstaten die het Verdrag van Parijs hebben ondertekend met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk hebben zich ertoe verbonden PARCOM-besluit 95/1 na te leven. De Europese Gemeenschap is geen partij bij het PARCOM-besluit. Het Verdrag van Parijs werd vervangen door het nieuwe Verdrag voor de bescherming van het mariene milieu in het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan (OSPAR-verdrag, 1992). In het nieuwe verdrag is de Commissie van Parijs vervangen door een nieuwe OSPAR-commissie.

⁽⁵⁾ Italië, Denemarken, het Verenigd Koninkrijk, Oostenrijk en Duitsland.

⁽⁶⁾ Krachtens Richtlijn 2002/45/EG mogen KKCP's in een concentratie van ten hoogste 1 % als bestanddeel van andere stoffen en preparaten voorkomen.

- (14) In de Europese Gemeenschap worden KKCP's hoofdzakelijk als additief in metaalbewerkingsvloei-stoffen gebruikt. Daarnaast wordt de stof gebruikt als vlamvertrager in rubberformuleringen en als additief in verven en andere coatingproducten. Minder belangrijke toepassingen van de stof zijn het gebruik als vet- of weekmaker in de leerindustrie, als impregneermiddel in de textielindustrie en als additief in hechtmiddelen.
- (15) KKCP's zijn toxisch en kennelijk persistent en bioaccumulerend van aard. Daarom worden in het Verdrag van Parijs (tegenwoordig OSPAR-Verdrag) maatregelen gepland om vervuiling met deze stoffen tegen te gaan⁽⁷⁾. In het begin van de jaren negentig uitte de Commissie van Parijs haar bezorgdheid over de uitstoot van KKCP's voor het mariene milieu en begon ze regelgeving betreffende het gebruik van die stoffen te overwegen. De Europese producenten dienden destijds een voorstel voor een vrijwillig akkoord in om de levering van KKCP's voor toepassingen in metaalbewerkingsvloei-stoffen geleidelijk te verminderen en de afnemers aan te moedigen producten te gebruiken die minder schadelijk voor het aquatisch milieu zijn. De onderhandelingen leverden niets op en uiteindelijk keurde de Commissie van Parijs PARCOM-besluit 95/1 goed. Het Verenigd Koninkrijk was tegen dit besluit omdat het niet door een passende risicobeoordeling werd gestaafd.
- (16) Bij Verordening (EG) nr. 1179/94 van de Commissie⁽⁸⁾ werden KKCP's opgenomen in de eerste lijst van prioriteitsstoffen voor risicobeoordeling krachtens Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad van 23 maart 1993 inzake de beoordeling en de beperking van de risico's van bestaande stoffen⁽⁹⁾, met het Verenigd Koninkrijk als rapporteur.
- (17) Het door het Verenigd Koninkrijk opgestelde risicobeoordelingsverslag over KKCP's werd, na ter controle aan de technische deskundigen van de lidstaten te zijn voorgelegd, in september 1997 afgerond⁽¹⁰⁾. Het verslag, dat rekening hield met alle beschikbare wetenschappelijke bewijzen tot 1996, inclusief die waarop PARCOM-besluit 95/1 was gebaseerd, wijst op een aantal milieurisico's voor aquatische organismen die voortvloeien uit het gebruik van KKCP's bij de bewerking van metaal en leer. Hiervoor zouden risicobeperkende maatregelen moeten worden overwogen. De overige bestaande toepassingen zouden geen risico's voor het milieu of de gezondheid inhouden, hoewel volgens het verslag aanvullende gegevens en onderzoeken nodig waren om mogelijke milieurisico's als gevolg van het gebruik van KKCP's in rubber juist in te schatten.
- (18) Het door het Verenigd Koninkrijk opgestelde risicobeoordelingsverslag werd voor collegiale toetsing aan het Wetenschappelijk Comité voor de toxiciteit, de ecotoxiciteit en het milieu (WCTEM) voorgelegd. In zijn advies van 27 november 1998⁽¹¹⁾ heeft het WCTEM de wetenschappelijke geldigheid van de resultaten van de risicobeoordeling bevestigd.

⁽⁷⁾ Zie voetnoot 4.

⁽⁸⁾ PB L 131 van 26.5.1994, blz. 3.

⁽⁹⁾ PB L 84 van 5.4.1993, blz. 1. Deze verordening stelt onder andere een communautaire procedure vast voor de beoordeling van de risico's van bestaande stoffen, d.w.z. stoffen die zijn opgenomen in de EINECS (European Inventory of Existing Commercial Substances, Europese lijst van bestaande commerciële stoffen) (PB C 146 van 15.6.1990, blz. 1). Krachtens deze verordening moeten de lijsten met prioriteitsstoffen die aan een communautaire risicobeoordeling moeten worden onderworpen, worden goedgekeurd door middel van een verordening van de Commissie, die voor elke stof aangeeft welke lidstaat verantwoordelijk is voor de beoordeling (de rapporterende lidstaat). Bij de beoordeling van de werkelijke en potentiële risico's van de desbetreffende stoffen voor mens en milieu moeten specifieke procedures en methoden worden gevolgd. Die worden opgesomd in Verordening (EG) nr. 1488/94 van de Commissie van 28 juni 1994 tot vaststelling van de beginselen voor de beoordeling van de risico's voor mens en milieu van bestaande stoffen krachtens Verordening (EEG) nr. 793/93 van de Raad (PB L 161 van 26.6.1994, blz. 3) en nader uitgewerkt in het Technical Guidance Document on Risk Assessment for New and Existing Substances (TGD) (<http://ecb.jrc.it/existing-chemicals>). De resultaten van de risicobeoordeling en, indien van toepassing, de aanbevolen strategie worden ten slotte op communautair niveau goedgekeurd, normaal gezien in de vorm van een aanbeveling van de Commissie. Op basis van de goedgekeurde risicobeoordeling en de aanbevolen strategie beslist de Commissie vervolgens of ze communautaire maatregelen voorstelt in het kader van Richtlijn 76/769/EEG of in het kader van andere relevante bestaande communautaire instrumenten.

⁽¹⁰⁾ De nationale deskundigen komen geregeld samen om risicobeoordelingsverslagen te bespreken ter voorbereiding van de maatregelen die overeenkomstig de door Verordening (EEG) nr. 793/93 vastgestelde comitéprocedure moeten worden aangenomen.

⁽¹¹⁾ Standpunt van het WCTEM inzake de resultaten van de risicobeoordeling van SCCP's in het kader van Verordening (EEG) nr. 793/93 inzake de beoordeling en de beperking van de risico's van bestaande stoffen - Standpunt tijdens de zesde plenaire vergadering van het WCTEM in Brussel op 27 november 1998 (http://europa.eu.int/comm/food/fs/sc/sct/out23_en.html).

- (19) Bij Richtlijn 98/98/EG van de Commissie⁽¹²⁾ zijn KKCP's ingedeeld bij de gevaarlijke stoffen in bijlage I van Richtlijn 67/548/EEG van de Raad van 27 juni 1967 betreffende de aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen inzake de indeling, de verpakking en het kenmerken van gevaarlijke stoffen⁽¹³⁾. Ze behoren tot de kankerverwekkende stoffen van categorie 3 en worden aangeduid met standaardzin R 40 („Onherstelbare effecten zijn niet uitgesloten”) en symbool Xn („Schadelijk”). Ze worden ook ingedeeld bij de gevaarlijke stoffen voor het milieu en worden aangeduid met standaardzin R 50/53 („Zeer vergiftig voor in het water levende organismen” en „Kan in het aquatisch milieu op lange termijn schadelijke effecten veroorzaken”) en het symbool N („Gevaarlijk voor het milieu”).
- (20) Het risicobeoordelingsverslag over KKCP's werd in oktober 1999 afgerond⁽¹⁴⁾. De resultaten van de risicobeoordeling van KKCP's en de risicobeperkingsstrategie ter zake werden op communautair niveau overeenkomstig Verordening (EEG) nr. 793/93 goedgekeurd via Aanbeveling 1999/721/EG van de Commissie⁽¹⁵⁾. De relevante delen van de aanbeveling zijn hieronder weergegeven.

„I. RISICOBEOORDELING

A. Menselijke gezondheid

De conclusie van de beoordeling van de gezondheidsrisico's voor de WERKNEMER, de CONSUMENT en de MENS VIA HET MILIEU is dat er momenteel geen aanvullende gegevens en/of testen nodig zijn, noch maatregelen ter vermindering van de risico's naast die welke reeds van toepassing zijn. Deze conclusie is op de volgende gronden bereikt:

- Uit de risicobeoordeling blijkt dat er naar verwachting geen risico's zullen optreden voor de betrokken bevolkingsgroepen. De belangrijkste wijze van potentiële blootstelling van de werknemer bij productie en gebruik is blootstelling van de huid. Bij het gebruik van metaalbewerkingsvloeistoffen en smeltlijm die deze stoffen bevat, kan ook blootstelling door inademing optreden. De risicobeperkende maatregelen die momenteel al op het werk worden toegepast en andere geldende Gemeenschapswetgeving worden voldoende geacht;
- De blootstelling van de consument die kan optreden bij contact met leer dat met deze stoffen behandeld is, en bij niet-professionele toepassing van metaalbewerkingsvloeistoffen, wordt niet gezien als een reden voor ongerustheid.

B. Milieu

De conclusie van de beoordeling van de milieurisico's voor het AQUATISCH ECOSYSTEEM (sedimenten alleen) en het TERRESTRISCH ECOSYSTEEM is dat aanvullende gegevens en/of testen nodig zijn. Deze conclusie is op de volgende gronden bereikt:

- Er is behoefte aan betere informatie omtrent de risico's van de fabricage van de stof en de toepassing in rubber voor sedimenten, die voor bodem en sedimenten als gevolg van de formulering en het gebruik van metaalbewerkingsvloeistoffen en leerbehandelingsproducten, alsmede over de lokale en regionale effecten (voor bodem en sedimenten).

⁽¹²⁾ PB L 355 van 30.12.1998, blz. 1. Bij deze richtlijn worden onder andere KKCP's toegevoegd aan bijlage I bij de laatste richtlijn. Deze is een catalogus van gevaarlijke stoffen waarvoor op communautair niveau volgens de procedure van artikel 4, lid 3, van deze zelfde richtlijn overeenstemming is bereikt over een geharmoniseerde indeling en etikettering.

⁽¹³⁾ PB 196 van 16.8.1967, blz. 1.

⁽¹⁴⁾ „European Union Risk Assessment Report, CAS No.: 85535-84-8, EINECS No.: 287-476-5, alkanes, C¹⁰⁻¹³, chloro, 1st priority list, Volume: 4 - European Commission Joint Research Centre, Institute for health and Consumer Protection, European Chemicals Bureau, Existing substances Institute for Health and Consumer Protection, Joint Research Centre, European Commission” (<http://ecb.jrc.it/existing-chemicals>).

⁽¹⁵⁾ PB L 292 van 13.11.1999, blz. 42.

De volgende gegevens zijn nodig:

- experimentele bepaling van de K_{oc} (*);
- observatiegegevens voor de bodem en sedimenten in de nabijheid van lozingsbronnen,
- toxiciteitstest voor organismen die in de bodem en de sedimenten leven, voor zover bovenstaande informatie de ongerustheid met betrekking tot de genoemde compartimenten niet wegneemt.

De conclusie van de beoordeling van de milieurisico's voor MICRO-ORGANISMEN IN AFVALWATERZUIVERINGSINSTALLATIES en de ATMOSFEER is dat er momenteel geen aanvullende gegevens en/of testen nodig zijn, noch maatregelen ter vermindering van de risico's naast die welke reeds van toepassing zijn. Deze conclusie is op de volgende gronden bereikt:

- Uit de risicobeoordeling blijkt dat er naar verwachting geen risico's zullen optreden voor de betrokken milieucompartimenten. De nu al toegepaste risicobeperkende maatregelen worden voldoende geacht.

De conclusie van de beoordeling van de milieurisico's voor het AQUATISCH ECOSYSTEEM (sedimenten uitgezonderd) en NIET-COMPARTIMENTSPECIFIEKE GEVOLGEN VOOR DE VOEDSELKETEN is dat er specifieke maatregelen moeten worden getroffen om de risico's te beperken. Deze conclusie is op de volgende gronden bereikt:

- Er bestaat kans op lokale effecten op het aquatische milieu als gevolg van blootstelling bij de formulering en het gebruik van metaalbewerkingsvloeistoffen en leerbehandelingsproducten die deze stof bevatten;
- Er bestaat kans op niet-compartimentspecifieke gevolgen voor de voedselketen ten gevolge van de formulering en het gebruik van leerbehandelingsproducten die de stof bevatten en van het gebruik van metaalbewerkingsvloeistoffen die deze stof bevatten.

II. RISICOBEPERKINGSSTRATEGIE VOOR HET MILIEU

Overwogen moet worden de verkoop en het gebruik van deze stof in de Gemeenschap aan banden te leggen om het milieu te beschermen tegen het gebruik en de formulering van producten, in het bijzonder voor metaalbewerking en leerbehandeling. Nadere werkzaamheden zijn nodig om te bepalen voor welke doeleinden uitzonderingen kunnen worden toegestaan. De maatregelen die zijn geformuleerd ter bescherming van het milieu, zullen ook de blootstelling van de mens doen verminderen.

(*) Coëfficiënt van de verdeling van organische koolstof, een parameter voor de splitsing van een verbinding in organische koolstof in de bodem (bv. humuszuur) en water."

- (21) Op 20 juni 2000 keurde de Commissie een voorstel voor een wijziging van Richtlijn 76/769/EG goed om de door de communautaire risicobeoordeling gesuggereerde beperkingen van het op de markt brengen en het gebruik van kortketenige gechloreerde paraffines in te voeren, wat uiteindelijk tot de goedkeuring van Richtlijn 2002/45/EG door het Europees Parlement en de Raad heeft geleid.
- (22) Ingevolge punt 42.2 van bijlage I bij Richtlijn 76/769/EEG, ingevoerd bij Richtlijn 2002/45/EG, is de Commissie begonnen met een nieuw onderzoek van de overige toepassingen van KKCP's. De Commissie heeft het Verenigd Koninkrijk — de rapporteur voor KKCP's in het kader van Verordening (EEG) nr. 793/93 — gevraagd relevante nieuwe gegevens te verzamelen en te onderzoeken en het risicobeoordelingsverslag van de Gemeenschap indien nodig te actualiseren. Bovendien heeft zij het secretariaat van OSPAR gevraagd of er nieuwe wetenschappelijke gegevens over de risico's van KKCP's zijn die van invloed kunnen zijn op de conclusies van de vorige risicobeoordeling. Ten slotte heeft de Commissie aan het WCTEM gevraagd of het op de hoogte was van nieuw wetenschappelijk bewijsmateriaal dat gevolgen kan hebben voor de resultaten van de risicobeoordeling en eventueel een wijziging van de conclusies noodzakelijk maakt.

- (23) Het WCTEM concludeerde in zijn standpunt van 22 december 2002 dat uit het onderzoek van nieuwe kennis over KKCP's niet bleek dat de conclusies van de communautaire risicobeoordeling moesten worden gewijzigd ⁽¹⁶⁾.
- (24) In februari 2003 werd door het Verenigd Koninkrijk in aansluiting op Richtlijn 2002/45/EG een ontwerp van een geactualiseerd risicobeoordelingsverslag inzake KKCP's opgesteld, dat vervolgens aan de technische deskundigen van de lidstaten ⁽¹⁷⁾ ter beoordeling werd voorgelegd. De definitieve versie kwam eind juli 2003 beschikbaar. In dit verslag worden de gegevens over de blootstelling van het milieu aan en het lot en de gevolgen van KKCP's onderzocht die sinds de voltooiing van de oorspronkelijke risicobeoordeling beschikbaar werden; de risico's van toepassingen die niet onder de beperkingen van Richtlijn 2002/45/EG ten aanzien van het op de markt brengen en het gebruik vallen, worden in het verslag opnieuw beoordeeld. Ook met de twee standpunten van het WCTEM (overwegingen 18 en 23) is rekening gehouden. In tegenstelling tot de oorspronkelijke risicobeoordeling heeft de geactualiseerde risicobeoordeling ook betrekking op de risico's voor het mariene milieu, zowel plaatselijk als in ruimere zin. Dit laatste aspect is beoordeeld in relatie tot de onlangs vastgestelde criteria voor de identificatie van persistente of zeer persistente, bioaccumulatieve of zeer bioaccumulatieve en toxische (PBT, vPBT, PvBT of vPvBT) stoffen ⁽¹⁸⁾. Ook wordt in detail gekeken naar de uitstoot van KKCP's gedurende de volledige levensduur van producten die KKCP's bevatten.
- (25) Het verslag spitst zich toe op de milieurisico's en omvat twee delen. Het eerste deel illustreert de beoordeling die is uitgevoerd op basis van de verhouding tussen de PEC- en PNEC-waarde ⁽¹⁹⁾ (hierna de „klassieke risicobeoordeling” genoemd). Het tweede deel behandelt de toetsing van KKCP's aan de PBT-criteria en beoordeelt de risico's voor het mariene milieu in ruimere zin (hierna „PBT-beoordeling” genoemd).
- (26) Hieronder zijn de resultaten van de geactualiseerde risicobeoordeling weergegeven:

„x) i) Noodzaak van aanvullende gegevens en/of onderzoeken.

De slechtst denkbare PEC/PNEC-verhoudingen duiden op een mogelijk risico voor het oppervlaktewater en de sedimenten (tengevolge van de formulering en het gebruik (de toepassing) van backcoatings voor textiel), de bodem (tengevolge van de formulering en het gebruik in rubber en textiel en van regionale bronnen van „overgebleven afval in het milieu”) en secundaire verontreiniging (tengevolge van de formulering en het gebruik in rubber en textiel en het gebruik in verven en coatings), alsmede de mariene ecosystemen (tengevolge van alle toepassingen van kortketenige gechlloreerde paraffines, met uitzondering van het gebruik in hechtmiddelen, de productie van verven en de productieplaatsen). Er zijn aanvullende specifieke blootstellingsgegevens nodig om nauwkeuriger schattingen van de lozing te kunnen maken. Er kan met name informatie worden verstrekt over:

- de feitelijke lozing bij het mengen en omzetten van rubber;
- de hoeveelheden kortketenige gechlloreerde paraffines die worden gebruikt op plaatsen waar textiel wordt samengesteld en van een backcoating wordt voorzien;
- lozingen bij de productie van backcoating en op plaatsen waar textiel van een backcoating wordt voorzien;
- lozingen op plaatsen waar verf wordt aangebracht; en/of
- de uitstoot tijdens het gebruik en het verwijderen van producten.

⁽¹⁶⁾ Standpunt van het WCTEM inzake KKCP's - Follow-up van Richtlijn 2002/45/EG, Standpunt tijdens de 35e plenaire vergadering van het WCTEM in Brussel op 17 december 2002 (http://europa.eu.int/comm/food/fs/sc/sct/out23_en.html).

⁽¹⁷⁾ Zie voetnoot 10.

⁽¹⁸⁾ Volgens het TGD (zie voetnoot 9) kunnen stoffen met PBT-eigenschappen het mariene milieu in ruimere zin verontreinigen en vereisen zij dus maatregelen ter beheersing van de emissies.

⁽¹⁹⁾ Bij deze risicobeoordelingsmethode, die is uiteengezet in Verordening (EG) nr. 1488/94 en nader uitgewerkt is in het Technical Guidance Document (zie voetnoot 9), wordt de verhouding berekend tussen de voorspelde concentratie van een bepaalde stof in het milieu (PEC) en de concentratie van die stof waarbij naar verwachting geen schadelijke effecten in een specifiek milieucompartiment zullen optreden (PNEC); een verhoudingscijfer boven de 1 duidt op een situatie waarin sprake is van reële of potentiële risico's, afhankelijk van de onzekerheden rond de PEC- en PNEC-waarde.

De stof voldoet aan de criteria om als PBT-stof te worden aangemerkt en dus kan ook een simulatietest voor biologische afbreekbaarheid worden uitgevoerd om de halveringstijd in het mariene milieu vast te stellen. Met aanvullende gegevens over de toxiciteit zou de PNEC-waarde voor zeewater en sediment kunnen worden herzien, maar de noodzaak om dergelijke gegevens te verzamelen is minder belangrijk dan de bepaling van de persistentie. Bovendien kan worden gedacht aan aanvullende onderzoeken naar de biologische afbreekbaarheid van kortketenige gechlloreerde paraffines in de bodem.

Opmerking: Uit metingen blijkt dat de stof op grote schaal in het milieu voorkomt. Hoe die hoeveelheden zich ontwikkelen is onbekend en zij kunnen trouwens te maken hebben met vroegere toepassingen die intussen onder controle zijn. Bovendien is op basis van deze metingen nooit een duidelijk risico vastgesteld. De aanwezigheid van kortketenige gechlloreerde paraffines in het noordpoolgebied en in zeeroofdieren geeft niettemin aan dat deze bevindingen een reden tot bezorgdheid blijven. Al dan niet op wetenschappelijke basis kan onmogelijk worden gezegd of er nu of in de toekomst een gevaar voor het milieu bestaat, maar in het licht van:

- gegevens die op de aanwezigheid in fauna en flora wijzen;
- de kennelijke persistentie van de stof (gebaseerd op laboratoriumonderzoek);
- de tijd die nodig is om informatie te verzamelen, en
- het feit dat het moeilijk kan zijn om de blootstelling te verminderen als de bijkomende informatie bevestigt dat er een risico bestaat,

kan op beleidsniveau aandacht worden geschonken aan de noodzaak om, hoewel metingen van de halveringstijd in het milieu ontbreken, voorzorgsmaatregelen inzake risicobeheer te onderzoeken om de lozing in water (en de bodem door het gebruik van rioolslib), ook door „overgebleven afval in het milieu”, te verminderen. Als uit een milieusimulatietest blijkt dat niet aan het criterium van de persistentie is voldaan, kan dit opnieuw worden bekeken. Overigens lijkt de stof te voldoen aan de criteria om krachtens internationale verdragen als een potentiële POP (persistent organic pollutant of persistente organische verontreinigende stof) te worden aangemerkt.

- x) ii) Er is momenteel geen behoefte aan bijkomende gegevens en/of onderzoeken, noch aan risicobeperkende maatregelen die verder gaan dan de maatregelen die al worden toegepast.

Deze conclusie geldt voor de beoordeling van:

- het lokale en regionale oppervlaktewatercompartiment voor productieplaatsen, het mengen en omzetten van rubber, de productie en het gebruik van hechtmiddelen en de productie en gebruik van verven en coatings (opgemerkt zij dat er voor dit laatste punt enige onzekerheid omtrent de PNEC bestaat en bij een meer conservatieve interpretatie van de gegevens zouden mogelijke risico's kunnen worden vastgesteld voor productieplaatsen, het mengen en omzetten van rubber en de industriële toepassing van verven en coatings);
- het lokale en regionale sedimentcompartiment voor productieplaatsen, productie en gebruik van hechtmiddelen, productie en gebruik van verven en coatings;
- waterzuiveringsinstallaties (alle toepassingen);
- het luchtcompartiment en waterzuiveringsprocessen voor productie en alle toepassingen;
- het lokale terrestrische compartiment voor productieplaatsen, productie en gebruik van hechtmiddelen en verven, en het regionale landbouwgrondcompartiment (opgemerkt zij dat er voor dit laatste punt enige onzekerheid omtrent de PNEC bestaat en bij een meer conservatieve interpretatie van de gegevens zouden mogelijke risico's kunnen worden vastgesteld voor de industriële toepassing van verven en coatings); en/of
- secundaire verontreiniging voor productieplaatsen, het gebruik van hechtmiddelen en de productie van verven.”

- (27) Het WCTEM, dat door de Commissie was gevraagd het geactualiseerde beoordelingsverslag te bestuderen en een aantal specifieke punten te verduidelijken die van belang waren voor de beoordeling van de nationale bepalingen waarvan kennisgeving is gedaan, heeft op 3 oktober 2003 zijn standpunt daaromtrent vastgesteld⁽²⁰⁾. Bij de formulering van dit standpunt heeft het WCTEM ook rekening gehouden met de in opdracht van de Nederlandse regering verrichte studie „Ecotoxicologisch advies inzake gechlloreerde paraffines” en de OSPAR Priority Substance Series on SCCPs (OSPAR-commissie, 2001) en het stoffendossier van de deskundigengroep ad hoc van de UNECE inzake KKCP's (Eindontwerp II, 2003). Wat de PBT-beoordeling betreft, is het WCTEM van mening dat, hoewel er nog steeds onzekerheid bestaat rond de indeling van KKCP's als PBT-stoffen, deze indeling op grond van de bewijskracht en met name gelet op de aangetoonde aanwezigheid van KKCP's in milieucompartimenten en toppredatoren op afgelegen plaatsen, correct is en dat het niet waarschijnlijk is dat daar door nader onderzoek nog verandering in zal komen. Het WCTEM stelt echter nogmaals dat de PBT-classificatie niet de enige grondslag voor risicobeheer kan vormen, en is van mening dat daarvoor uitvoerigere analyses van het risico en op zijn minst de bronnen, routes en trajecten naar het mariene milieu nodig zijn. Wat de „klassieke risicobeoordeling” betreft, merkt het WCTEM op dat deze beoordeling, hoewel gebaseerd op een aantal „worst case”-aannamen met betrekking tot lozingen en blootstellingen, het aandachtsgebied heeft uitgebreid tot de risico's voor het aquatisch milieu, de sedimenten en de bodem tengevolge van de backcoating van textiel en rubber. Het WCTEM merkt ook op dat voor bodem en sediment, in tegenstelling tot wat in het verslag wordt beweerd, op de PEC/PNEC-verhouding een extra factor van 10 moet worden toegepast waardoor alle risicoquotiënten (RQ's) voor de bodem- en sedimentcompartimenten bij meer dan 1 komen te liggen. Het WCTEM is echter van mening dat de PNEC-waarden die voor de beoordeling van de risico's voor deze milieucompartimenten gebruikt worden, niet betrouwbaar zijn. Het WCTEM stelt dat risicobeheersbeslissingen beter gebaseerd zouden worden op experimenteel afgeleide PNEC's en is van mening dat deze gegevens relatief snel verzameld kunnen worden. Het WCTEM wijst ook op onvolkomenheden in de aannamen in verband met secundaire verontreiniging. Hoewel het erkent dat de op het ogenblik niet aan controles krachtens bestaande communautaire risicobeperkende maatregelen onderworpen toepassingen van KKCP's aanleiding kunnen geven tot bezorgdheid wat de milieueffecten betreft, concludeert het WCTEM dat de beschikbare gegevens niet toereikend zijn om risicobeperkende maatregelen te rechtvaardigen en geeft het in overweging meer informatie te verzamelen en tests uit te voeren om de risico's adequaat te beoordelen.
- (28) In aansluiting op bovengenoemde ontwikkelingen werkt de Commissie ingevolge artikel 10 van Verordening (EEG) nr. 793/93⁽²¹⁾ aan een verordening om de industrie te verplichten de ontbrekende gegevens en informatie te verschaffen, zodat een betrouwbaardere risicobeoordeling mogelijk wordt. Na onderzoek door de technische deskundigen van de lidstaten zal de nieuwe bijgewerkte risicobeoordeling daarna zo nodig voor intercollegiale toetsing aan het WCTEM worden voorgelegd.
- (29) Behalve in de bovengenoemde communautaire maatregelen komen KKCP's ook in andere Gemeenschapswetgeving voor. Gezien hun toxiciteit voor mens en water, hun grootschalige aanwezigheid in het aquatische milieu en het feit dat PARCOM-besluit 95/1 er al op van toepassing is, werden KKCP's krachtens Beschikking nr. 2455/2001/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 november 2001 tot vaststelling van de lijst van prioritaire stoffen op het gebied van het waterbeleid en tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG⁽²²⁾ bij de prioritaire gevaarlijke stoffen in de zin van artikel 16, lid 3, van deze richtlijn ingedeeld. Krachtens deze richtlijn moeten op communautair niveau specifieke maatregelen worden goedgekeurd met het oog op de stopzetting of geleidelijke beëindiging van lozingen, emissies en verliezen binnen 20 jaar na de vaststelling van die maatregelen. Tot nu toe bestaan dergelijke maatregelen ten aanzien van KKCP's niet.

⁽²⁰⁾ Standpunt van het WCTEM inzake „The scientific basis of the national provisions on Short Chain Chlorinated Paraffins (SCCPs) being more restrictive than those laid down in Directive 2002/45/EC that The Netherlands intends to maintain in accordance with Article 95(4) of the EC Treaty” — Op 3 oktober 2003 via de schriftelijke procedure door het WCTEM goedgekeurd (http://europa.eu.int/comm/food/fs/sc/sct/out200_en.pdf).

⁽²¹⁾ Volgens de verordening moeten de fabrikanten en importeurs de rapporteur bepaalde informatie verstrekken of onderzoek uitvoeren. Artikel 10 bepaalt dat, indien de rapporteur het voor de risicobeoordeling nodig acht om van de fabrikanten of importeurs nadere inlichtingen en/of aanvullend onderzoek te verlangen, hij de Commissie daarvan op de hoogte stelt en dat een besluit daaromtrent genomen wordt volgens de procedure van artikel 15.

⁽²²⁾ PB L 331 van 15.12.2001, blz. 1.

II. PROCEDURE

- (30) Bij de goedkeuring van Richtlijn 2002/45/EG heeft de Nederlandse delegatie tegengestemd; ze heeft in een stemverklaring van 24 april 2002 gezegd dat de tenuitvoerlegging van een richtlijn inzake KKCP's het voor Nederland onmogelijk zou maken zijn internationale verplichtingen in het kader van het Verdrag van Parijs en PARCOM-besluit 95/1 na te komen.
- (31) In een brief van de Permanente Vertegenwoordiging van het Koninkrijk der Nederlanden aan de Europese Unie van 17 januari 2003 heeft de Nederlandse regering, onder verwijzing naar artikel 95, lid 4, van het Verdrag, de Commissie in kennis gesteld van haar nationale bepalingen inzake het gebruik van KKCP's die ze na de goedkeuring van Richtlijn 2002/45/EG wenst te handhaven.
- (32) Bij schrijven van 25 maart 2003 heeft de Commissie de Nederlandse regering gemeld dat zij de kennisgeving krachtens artikel 95, lid 4, van het Verdrag had ontvangen en dat de periode van zes maanden voor het onderzoek ervan krachtens artikel 95, lid 6, is ingegaan op 22 januari 2003, de dag volgend op de dag van ontvangst van de kennisgeving.
- (33) In een brief van 15 april 2003 heeft de Commissie de andere lidstaten op de hoogte gebracht van de kennisgeving van Nederland. De Commissie heeft ook een mededeling betreffende de kennisgeving gepubliceerd in het *Publicatieblad van de Europese Unie* ⁽²³⁾ om andere belanghebbenden te informeren over de nationale bepalingen die Nederland wenst te handhaven en de redenen die het land daarvoor inroept.
- (34) In februari 2003 heeft het Verenigd Koninkrijk het eerste ontwerp opgesteld van het bijgewerkte risicobeoordelingsverslag over KKCP's, als bedoeld in deel I.4 van deze beschikking.
- (35) Op 17 juli 2003 heeft de Commissie overeenkomstig artikel 95, lid 6, het Koninkrijk der Nederlanden in kennis gesteld van Beschikking 2003/549/EG van dezelfde datum waarbij zij de in de eerste alinea van dit artikel bedoelde termijn om de nationale bepalingen waarvan kennisgeving is gedaan goed te keuren of af te wijzen heeft verlengd tot 20 december 2003. De Commissie meende dat, aangezien er geen bewijzen waren dat er gevaar bestond voor de gezondheid van de mens, een dergelijke verlenging gerechtvaardigd was door de noodzaak het WCTEM te raadplegen om zoveel mogelijk duidelijkheid te verschaffen over de vragen die waren gerezen naar aanleiding van het ontwerp van het bijgewerkte risicobeoordelingsverslag.
- (36) Eind juli 2003 heeft het Verenigd Koninkrijk de definitieve versie van het bijgewerkte risicobeoordelingsverslag over KKCP's opgesteld, dat voor onderzoek is voorgelegd aan het WCTEM, tezamen met de door het Koninkrijk der Nederlanden ter staving van zijn kennisgeving ingediende bewijsstukken.
- (37) Op 3 oktober 2003 heeft het WCTEM het advies uitgebracht, als bedoeld in deel I.4 van deze beschikking.

III. BEOORDELING

1. ONTVANKELIJKHEID

- (38) In bovengenoemde Beschikking 2003/549/EG concludeerde de Commissie dat de door het Koninkrijk der Nederlanden ingediende verzoek toegankelijk is. Voor deze beschikking wordt naar die beschikking verwezen. Het is echter nuttig nogmaals te wijzen op de aspecten waarin de nationale maatregelen waarvan kennisgeving is gedaan, onverenigbaar zijn met de eisen van Richtlijn 2002/45/EG.
- (39) Kort samengevat wijken de nationale bepalingen waarvan kennisgeving is gedaan, op de volgende punten af van de eisen van Richtlijn 2002/45/EG:
- het gebruik van KKCP's met 48 of meer gewichtsprocent chloor als weekmaker in verven, coatings of hechtmiddelen en als vlamvertrager in rubber, kunststof of textiel, waarvoor de richtlijn geen beperkingen inzake het op de markt brengen en het gebruik oplegt, is in Nederland verboden;

⁽²³⁾ PB C 100 van 26.4.2003, blz. 20.

- stoffen en preparaten waarin KKCP's met 48 of meer gewichtsprocent chloor als bestanddeel aanwezig zijn, waarvoor de richtlijn geen beperkingen inzake het op de markt brengen en het gebruik oplegt als de concentratie van KKCP's minder dan 1 % bedraagt, mogen in Nederland niet in metaalbewerkingsvloeistoffen worden gebruikt.

2. INHOUDELIJKE BEOORDELING

- (40) Overeenkomstig artikel 95, lid 4 en lid 6, eerste alinea, van het Verdrag moet de Commissie nagaan of is voldaan aan alle in dat artikel genoemde voorwaarden die een lidstaat in staat stellen nationale bepalingen te handhaven die afwijken van een communautaire harmonisatiemaatregel.
- (41) De Commissie moet met name beoordelen of de nationale bepalingen al dan niet worden gerechtvaardigd door de gewichtige eisen als bedoeld in artikel 30 van het Verdrag of verband houden met de bescherming van het milieu of het arbeidsmilieu en niet verder gaan dan wat nodig is om de nagestreefde gelegitimeerde doelstelling te bereiken. Bovendien moet de Commissie, wanneer zij van mening is dat de nationale bepalingen aan voornoemde voorwaarden voldoen, ingevolge artikel 95, lid 6, van het Verdrag nagaan of zij al dan niet een middel tot willekeurige discriminatie, een verkapte beperking van de handel tussen de lidstaten of een hinderpaal voor de werking van de interne markt vormen.
- (42) Opgemerkt zij dat de Commissie, in het licht van het in artikel 95, lid 6, van het EG-Verdrag bepaalde tijdschema, bij de beoordeling of de nationale maatregelen waarvan krachtens artikel 95, lid 4, kennisgeving is gedaan, gerechtvaardigd zijn, moet uitgaan van de door de lidstaat aangevoerde „redenen”. Dat betekent dat volgens de bepalingen van het Verdrag de lidstaat die het verzoek indient om de nationale maatregelen te handhaven, moet aantonen dat deze gerechtvaardigd zijn. Gezien de procedurele regeling van artikel 95 van het EG-Verdrag, die met name een strikte termijn oplegt voor de vaststelling van een beschikking, moet de Commissie zich gewoonlijk beperken tot een onderzoek van de relevantie van de gegevens die worden aangedragen door de lidstaat die het verzoek indient, zonder zelf te zoeken naar een mogelijke rechtvaardiging.
- (43) Wanneer de Commissie in het bezit is van informatie in het licht waarvan de communautaire harmonisatiemaatregel waarvan de ter kennis gegeven nationale maatregelen afwijken, kan moeten worden herzien, kan zij dergelijke informatie in aanmerking nemen bij de beoordeling van de nationale bepalingen waarvan kennisgeving is gedaan.

2.1. MOTIVERING OP GROND VAN DE IN ARTIKEL 30 BEDOELDE GEWICHTIGE EISEN OF DE BESCHERMING VAN HET MILIEU OF HET ARBEIDSMILIEU

- (44) Nederland is van mening dat de handhaving van zijn nationale bepalingen noodzakelijk is om het aquatisch milieu en de gezondheid van de mens te beschermen tegen de risico's die voortvloeien uit de bestaande toepassingen van KKCP's. Het land refereert in dat verband aan het voorzorgsbeginsel. Naar het oordeel van de Nederlandse regering geeft het voorzorgsbeginsel aan dat van haar niet kan worden verlangd te wachten tot er zich een urgent probleem voordoet, in het bijzonder vanwege het belang van een goede kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater voor de volksgezondheid. Nederland herinnert eraan dat KKCP's uiterst gevaarlijke stoffen zijn en dat Richtlijn 67/548/EEG ze indeelt onder de stoffen die schadelijk zijn voor mens en milieu. Zij worden in het kader van het OSPAR-verdrag ook beschouwd als persistent en bijzonder schadelijk voor het aquatisch milieu. Gezien hun aanwezigheid in het milieu werd besloten de toepassing ervan geleidelijk stop te zetten via besluit 95/1 van de Commissie van Parijs (voortaan OSPAR-commissie). Nederland wijst erop dat KKCP's een ernstige bedreiging voor het Nederlandse aquatisch milieu vormen. Dat zou duidelijk blijken uit een studie van het Nederlandse Adviescentrum Toxicologie, die bij de Nederlandse kennisgeving is gevoegd. Ook de volksgezondheid zou in gevaar zijn aangezien oppervlaktewater en grondwater allebei op grote schaal worden gebruikt voor drinkwater.
- (45) De Commissie was eerder in haar Beschikking 2003/549/EG van mening dat bij de beoordeling of de nationale bepalingen om redenen van bescherming van de gezondheid van de mens en het milieu gerechtvaardigd zijn, zoals door Nederland wordt aangevoerd, niet alleen rekening moet worden gehouden met het door Nederland ingediende bewijsmateriaal maar ook met alle relevante bewijsstukken waarover de Commissie beschikt, met name met de resultaten van de risicobeoordelingen die zijn uitgevoerd in het kader van Verordening (EEG) nr. 793/93 en met al het andere beschikbare bewijsmateriaal.

- (46) Door dit standpunt te herhalen wil de Commissie erop wijzen dat sinds de datum van die beschikking de definitieve versie van het bijgewerkte risicobeoordelingsverslag over KKCP's en het desbetreffende advies van het WCTEM van 3 oktober 2003, als bedoeld in deel I.4, beschikbaar zijn gesteld. Er moet ook rekening worden gehouden met deze informatie, gezien de relevantie daarvan voor de beoordeling van de nationale bepalingen.
- (47) Wat het door Nederland overgelegde bewijsmateriaal betreft, heeft de Commissie de bij het kennisgevingsdossier ingesloten Nederlandse studie eerder onderzocht en zij is in Beschikking 2003/549/EG tot de conclusie gekomen dat zij, in tegenstelling tot wat Nederland aanvoert, niet wijst op een risico voor het Nederlands aquatisch milieu en de Nederlandse bevolking en bijgevolg niet de door Nederland aangevoerde redenen ondersteunt om de nationale bepalingen te handhaven. Deze studie zal bijgevolg niet verder in overweging worden genomen.
- (48) De bewijsstukken die door de Commissie in aanmerking zijn genomen voor de beoordeling van de nationale bepalingen omvatten: de in 1997 door het Verenigd Koninkrijk opgestelde oorspronkelijke risicobeoordeling en het desbetreffende advies van het WCTEM van 27 november 1998, de conclusies van de risicobeoordeling van de KKCP's, zoals goedgekeurd in Aanbeveling 1999/721/EG, de door het Verenigd Koninkrijk eind juli 2003 opgestelde bijgewerkte risicobeoordeling van de KKCP's, de uitkomst van de besprekingen daarvan tijdens de vergadering van het technisch comité van de lidstaten en het advies van het WCTEM van 3 oktober 2003. Er zij op gewezen dat bij de opstelling van het laatstgenoemde advies het WCTEM op verzoek van de Commissie ook de door Nederland overgelegde studie heeft onderzocht.

2.1.1. *Menselijke gezondheid*

- (49) Het oorspronkelijke risicobeoordelingsverslag over KKCP's dat in 1997 is afgerond en het desbetreffende advies van het WCTEM van 27 november 1998 wijzen niet op problemen voor de menselijke gezondheid als gevolg van alle toepassingen van KKCP's die in het kader van de nationale bepalingen verboden zijn. Er is evenmin gewezen op problemen voor de menselijke gezondheid als gevolg van deze toepassingen in de conclusies van de risicobeoordeling die op communautair niveau in 1999 zijn goedgekeurd⁽²⁴⁾ of in het advies van het WCTEM van 22 december 2002. Er zij op gewezen dat bij de opstelling van het laatstgenoemde advies het WCTEM rekening heeft gehouden met zowel de nieuwe informatie over KKCP's als de te verwachten gunstige effecten van de toepassing van de beperkingen, als vastgelegd in de onlangs goedgekeurde Richtlijn 2002/45/EG. Het feit dat alle resterende toepassingen van KKCP's geen problemen voor de menselijke gezondheid opleverden, werd tenslotte bevestigd door de definitieve versie van het bijgewerkte risicobeoordelingsverslag dat eind juli 2003 door het Verenigd Koninkrijk is opgesteld en het desbetreffende advies van het WCTEM van 3 oktober 2003, waarin ook rekening is gehouden met de door Nederland overgelegde studie.
- (50) In het licht van het voorgaande en bij gebrek aan bewijs van het tegendeel kan worden geconcludeerd dat de nationale bepalingen niet gerechtvaardigd zijn door de noodzaak om de menselijke gezondheid te beschermen.

2.1.2. *Milieu*

- (51) De nationale bepalingen moeten worden beoordeeld in verband met alle aspecten waarin zij restrictiever zijn dan de eisen van Richtlijn 2002/45/EG, te beginnen met het verbod op de toepassingen van KKCP's als bestanddeel van andere stoffen en preparaten in de metaalbewerking.

⁽²⁴⁾ Zie overweging 20 van deze beschikking.

2.1.2.1. **Verbod op het gebruik van KKCP's als bestanddeel van andere stoffen en preparaten in de metaalbewerking**

- (52) Richtlijn 2002/45/EG maakt het gebruik van KKCP's als bestanddeel van andere stoffen en preparaten in de metaalbewerking in concentraties tot 1 % mogelijk. Deze grenswaarde die niet in het oorspronkelijke voorstel van de Commissie was opgenomen, werd uiteindelijk ingevoerd om te voorkomen dat middellangketenige gechlореerde paraffines (MKCP's) onder de werkingssfeer van de richtlijn zouden vallen. MKCP's bevatten KKCP's als bestanddelen of als onzuiverheden in concentraties variërend van 0,3 tot 1 % en „kunnen soortgelijke toepassingen als KKCP's hebben en worden gebruikt als vervanger voor KKCP's als extremedrukadditieven in metaalbewerkingsvloeistoffen, als weekmaker in verven en als additieven in hechtmiddelen”⁽²⁵⁾. De communautaire wetgever was van mening dat deze concentratiegrenswaarde zou zorgen voor een passend niveau van milieubescherming zonder afbreuk te doen aan mogelijke toekomstige maatregelen inzake MKCP's in afwachting van de uitkomst van de lopende communautaire risicobeoordeling van laatstgenoemde stoffen⁽²⁶⁾.
- (53) Het oorspronkelijke risicobeoordelingsverslag over KKCP's noch het desbetreffende advies van het WCTEM van 27 november 1998 en de conclusies van de risicobeoordeling, goedgekeurd via Aanbeveling 1999/721/EG⁽²⁷⁾, maken duidelijk of deze concentratiegrenswaarde voldoende bescherming biedt. In zijn advies van 22 december 2002 stelt het WCTEM, na de nieuwe informatie over KKCP's zorgvuldig te hebben bestudeerd en de in Richtlijn 2002/45/EG vastgelegde beperkingen uitdrukkelijk in aanmerking te hebben genomen, die concentratiegrenswaarde niet ter discussie.
- (54) Door de Commissie gevraagd om deze kwestie te verduidelijken, concludeert het WCTEM in zijn advies van 3 oktober 2003 dat dit gebruik van KKCP's nog steeds kan leiden tot onaantvaardbare risico's.
- (55) Daarom kan worden geconcludeerd dat de nationale bepalingen, voor zover zij het gebruik van KKCP's als bestanddeel van andere stoffen en preparaten in de metaalbewerking verbieden, kunnen worden gerechtvaardigd door de noodzaak om het milieu te beschermen.
- (56) Bij gebrek aan verdere informatie waaruit blijkt dat het nagestreefde gelegitimeerde doel kan worden bereikt door minder restrictieve maatregelen, zoals met name een lagere concentratiegrenswaarde voor KKCP's als bestanddeel van andere stoffen en preparaten, kan bovendien worden geconcludeerd dat de nationale bepalingen niet verder lijken te gaan dan wat noodzakelijk is om dat doel te bereiken.

2.1.2.2. **Verbod op de toepassing van KKCP's als stoffen en als bestanddeel van andere stoffen en preparaten in de resterende toepassingen**

- (57) Het verbod op de resterende toepassingen van KKCP's als stoffen zal eerst worden beoordeeld.
- (58) Het oorspronkelijke risicobeoordelingsverslag over KKCP's en het desbetreffende advies van het WCTEM van 27 november 1998 wijzen niet op risico's voor het milieu als gevolg van het gebruik van KKCP's in andere toepassingen dan in de metaalbewerking en voor leerbehandeling. Deze conclusie wordt door de Commissie bevestigd in Aanbeveling 1999/721/EG⁽²⁸⁾. Het WCTEM heeft in zijn advies van 22 december 2002 na zorgvuldige evaluatie van de nieuwe informatie over KKCP's en ook rekening houdend met de te verwachten gunstige effecten van de toepassing van de beperkingen, als vastgelegd in de onlangs goedgekeurde Richtlijn 2002/45/EG, gesteld dat deze conclusie niet hoefde te worden gewijzigd.

⁽²⁵⁾ Zie document van de OSPAR-commissie over KKCP's, 2001, par. 33.

⁽²⁶⁾ De MKCP's zijn het onderwerp van een risicobeoordeling in het kader van Verordening (EEG) nr. 793/93, met het Verenigd Koninkrijk als rapporterende lidstaat.

⁽²⁷⁾ Zie overweging 20.

⁽²⁸⁾ Zie overweging 20.

- (59) De conclusies van het definitieve bijgewerkte risicobeoordelingsverslag, dat eind juli 2003 door het Verenigd Koninkrijk is opgesteld, wijken af van die van de voorgaande beoordelingen. Dit verslag beoordeelt op meer omvattende wijze en op grond van nieuwe gegevens en informatie opnieuw de milieurisico's in verband met deze toepassingen. Naast een nieuwe beoordeling van de milieurisico's, uitgevoerd onder gebruikmaking van de traditionele PEC/PNEC-gebaseerde methodologie (hierna de „klassieke risicobeoordeling” genoemd), wordt een evaluatie gemaakt van de risico's voor het mariene milieu in bredere zin in relatie tot de criteria voor de identificatie van PBT-stoffen (hierna de „PBT-beoordeling” genoemd). Het bijgewerkte verslag vervangt bijgevolg de voorgaande verslagen en de desbetreffende adviezen voor de gemeenschappelijke delen, die daarom niet meer in aanmerking mogen worden genomen voor de beoordeling van de nationale bepalingen.
- (60) De Commissie heeft de eerste versie van dit verslag in de vorm van een ontwerp, zoals haar voorgelegd door het Verenigd Koninkrijk in februari 2003, vooraf onderzocht en zij heeft in Beschikking 2003/549/EG geconcludeerd dat het onduidelijke aanwijzingen gaf over het feit of de beschikbare informatie voldoende wetenschappelijk bewijsmateriaal vormde om het beroep op risicobeperkende maatregelen te rechtvaardigen. Bovendien wees de Commissie erop dat het ontwerp-verslag niet duidelijk aangaf welke toepassingen van KKCP's aanleiding gaven tot bezorgdheid, noch in welke mate risicobeperkende maatregelen gerechtvaardigd konden zijn om hierop op gepaste wijze te reageren.
- (61) Hoewel de definitieve versie van het verslag sommige aspecten van de risicobeoordeling verduidelijkt, bevat zij nog steeds onduidelijke aanwijzingen. Enerzijds worden de resultaten van de „klassieke risicobeoordeling” niet als voldoende betrouwbaar beschouwd. De „PBT-beoordeling” wordt evenmin als overtuigend beschouwd. Anderzijds wordt het standpunt geuit dat de ruime verspreiding van KKCP's in het milieu, gecombineerd met de waarschijnlijke PBT-eigenschappen van deze stoffen, een probleem doet rijzen dat het nemen van preventieve beheersingsmaatregelen ter beperking van de lozing in het water en de bodem kan rechtvaardigen.
- (62) De technische deskundigen van de lidstaten waren, nadat zij het bijgewerkte verslag hadden bestudeerd en op de resterende onzekerheden hadden gewezen, van mening dat onmiddellijk aandacht moest worden besteed aan risicobeperkende maatregelen.
- (63) In zijn advies van 3 oktober 2003 komt het WCTEM tot andere conclusies. In tegenstelling tot de rapporteur en de technische deskundigen van de lidstaten is het WCTEM van mening dat de voor de „PBT-beoordeling” relevante gegevens en informatie, hoewel zij de indeling van KKCP's als PBT-stoffen ondersteunen, geen voldoende wetenschappelijke basis voor risicobeperkende maatregelen vormen. Wat de resultaten van de „klassieke risicobeoordeling” betreft, is het WCTEM het ondanks de resterende onzekerheden eens met het oordeel dat het gebruik van KKCP's in textiel en rubber risico's voor het milieu kan opleveren. Bovendien wijst het WCTEM erop dat alle andere toepassingen van KKCP's aanleiding kunnen geven tot bezorgdheid wat de waarschijnlijke effecten op bodem en sedimenten betreft. Het WCTEM vindt echter niet dat de beschikbare gegevens en informatie een deugdelijke wetenschappelijke basis voor risicobeperkende maatregelen vormen. Gezien het feit dat de voor het wegnemen van de resterende onzekerheden benodigde gegevens vrij snel kunnen worden verzameld, is het WCTEM van mening dat met het nemen van beperkende maatregelen moet worden gewacht totdat de uitkomst bekend is van een nieuwe herbeoordeling op grond van passende PEC- en PNEC-waarden.
- (64) Uit het voorgaande blijkt dat er nog onzekerheden bestaan wat de evaluatie van de risico's van de resterende toepassingen van KKCP's betreft. Hoewel de adviezen verschillen wat de interpretatie van de beschikbare informatie in termen van rechtvaardiging van risicobeperkende maatregelen betreft, bestaat er overeenstemming over het feit dat alle resterende toepassingen van KKCP's, zij het om verschillende redenen en in verschillende mate, tot bezorgdheid aanleiding kunnen geven.
- (65) De Commissie wijst erop dat een situatie van wetenschappelijke onzekerheid over het bestaan van een risico de handhaving kan rechtvaardigen van beschermende voorzorgsmaatregelen om te zorgen voor het gewenste niveau van bescherming gedurende een beperkte periode, voor zover deze periode nodig is om de wetenschappelijke onzekerheden weg te nemen⁽²⁹⁾. Het is duidelijk dat een dergelijke situatie bestaat ten aanzien van de mogelijke risico's van de resterende toepassingen van KKCP's. Verder houdt de mogelijke bezorgdheid in dat de Commissie niet kan uitsluiten dat Richtlijn 2002/45/EG, die deze toepassingen toestaat, ontoereikend kan zijn om te zorgen voor het door Nederland nagestreefde beschermingsniveau.

⁽²⁹⁾ Mededeling COM(2000)1 van de Commissie over het voorzorgsbeginsel.

- (66) In deze omstandigheden en rekening houdend met het voorzorgsbeginsel kan worden geconcludeerd dat de nationale bepalingen, voor zover zij de resterende toepassingen van KKCP's verbieden, gedurende een beperkte periode kunnen worden gehandhaafd om niet de toepassing te onderbreken van bestaande maatregelen die in het licht van een komende risicobeoordeling gerechtvaardigd kunnen blijken. Deze conclusie lijkt des te meer gerechtvaardigd te zijn daar KKCP's worden aangemerkt als prioritair gevaarlijke stoffen uit hoofde van Richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad, waarvoor maatregelen met het oog op de stopzetting of geleidelijke beëindiging van lozingen, emissies en verliezen als noodzakelijk worden erkend om te zorgen voor een grotere bescherming en verbetering van het aquatisch milieu.
- (67) Bovengenoemde conclusie geldt voor het verbod op de resterende toepassingen van KKCP's als stoffen. Wat het verbod op het gebruik van KKCP's als bestanddeel van andere stoffen en preparaten betreft, zij er eerst op gewezen dat het bijgewerkte risicobeoordelingsverslag geen betrekking heeft op deze toepassingen. Gevraagd door de Commissie om te verduidelijken of deze toepassingen een risico opleveren, komt het WCTEM in zijn advies van 3 oktober 2003 tot een negatieve conclusie, met uitzondering van het gebruik in kunststof waar zich mogelijke problemen kunnen voordoen.
- (68) Daarom kan worden geconcludeerd dat de nationale bepalingen, voor zover zij het gebruik van KKCP's als bestanddeel van andere stoffen en preparaten in de resterende toepassingen, met uitzondering van kunststof, verbieden, niet gerechtvaardigd zijn door de noodzaak om het milieu te beschermen.
- (69) Er moet nog worden nagegaan of de nationale bepalingen, voor zover de Commissie van oordeel is dat zij tijdelijk kunnen worden gehandhaafd, niet verder gaan dan wat noodzakelijk is om de nagestreefde gelegitimeerde doelstelling te bereiken. In dit verband merkt de Commissie op dat in het kader van Richtlijn 2000/60/EG discussies gaande zijn met het oog op de vaststelling van de passende kosteneffectiviteit en evenredige emissiebeheersingsmaatregelen voor KKCP's en dat het tot nu toe niet mogelijk is geweest om minder restrictieve maatregelen dan de nationale bepalingen vast te stellen die in staat zijn ervoor te zorgen dat het niveau van blootstelling van het milieu aan KKCP's als gevolg van de resterende huidige toepassingen effectief tot een minimum wordt beperkt. Op grond van de beschikbare informatie lijken de nationale bepalingen de enige beschikbare maatregel te zijn om te zorgen voor het behoud van het door Nederland nagestreefde hoge niveau van milieubescherming.
- (70) Op grond van de beschikbare informatie en in afwachting van de vaststelling van de hierboven vermelde risicobeperkingsmaatregelen kan daarom worden geconcludeerd dat de nationale bepalingen niet onevenredig zijn met de nagestreefde gelegitimeerde doelstelling.
- (71) De Commissie zal, rekening houdend met de hierboven vermelde aanvullende informatie, bekijken of het nodig is om Richtlijn 2002/45/EG aan te passen en/of passende maatregelen voor te stellen, als vereist door Richtlijn 2000/60/EG.

2.2. ONTBREKEN VAN WILLEKEURIGE DISCRIMINATIE, VAN ELKE VERKAPTE BEPERKING VAN DE HANDEL TUSSEN LIDSTATEN EN VAN ELKE HINDERPAAL VOOR DE WERKING VAN DE INTERNE MARKT

2.2.1. *Ontbreken van willekeurige discriminatie*

- (72) Krachtens artikel 95, lid 6, moet de Commissie nagaan of de voorgenomen maatregelen al dan niet een middel tot willekeurige discriminatie zijn. Opdat er geen discriminatie plaatsvindt, mogen overeenkomstig de jurisprudentie van het Hof van Justitie soortgelijke situaties niet op verschillende wijzen worden behandeld en mogen verschillende situaties niet op dezelfde wijze worden behandeld.
- (73) De nationale bepalingen zijn algemeen en zijn van toepassing op het gebruik van KKCP's, ongeacht of de stoffen in Nederland worden vervaardigd of uit andere lidstaten worden ingevoerd. Bij gebrek aan bewijs van het tegendeel kan worden geconcludeerd dat de nationale bepalingen geen middel aan willekeurige discriminatie zijn.

2.2.2. *Ontbreken van een verkapte beperking van de handel*

- (74) Nationale maatregelen die het gebruik van producten meer beperken dan een richtlijn van de Gemeenschap, vormen gewoonlijk een belemmering voor de handel, voorzover producten die in de rest van de Gemeenschap wettig in de handel mogen worden gebracht en gebruikt, in de betrokken lidstaat niet in de handel mogen worden gebracht. De in artikel 95, lid 6, vermelde voorwaarden zijn bedoeld om te voorkomen dat beperkingen op basis van de criteria van de leden 4 en 5 van dit artikel om onjuiste redenen worden gehanteerd en in feite economische maatregelen vormen die gericht zijn op belemmering van de invoer van producten uit andere lidstaten en dus een middel vormen om de nationale productie indirect te beschermen.
- (75) Zoals reeds aangegeven is het echte doel van de nationale bepalingen de bescherming van het milieu tegen de risico's in verband met het gebruik van KKCP's. Bij gebrek aan bewijs dat de nationale bepalingen in feite een maatregel vormen om de nationale productie te beschermen, kan worden geconcludeerd dat zij geen verkapte beperking van de handel tussen lidstaten zijn.

2.2.3. *Ontbreken van hinderpalen voor de werking van de interne markt*

- (76) Deze voorwaarde kan niet zodanig worden uitgelegd dat geen enkele nationale maatregel die gevolgen kan hebben voor de totstandkoming van de interne markt, kan worden goedgekeurd. Elke nationale maatregel die afwijkt van een harmonisatiemaatregel met het oog op de totstandkoming en de werking van de interne markt, is namelijk in wezen een maatregel die gevolgen kan hebben voor de interne markt. Om de procedure, als vastgelegd in artikel 95 van het EG-Verdrag, op een zinvolle wijze te kunnen gebruiken, moet het begrip „hinderpaal voor de werking van de interne markt” in de context van artikel 95, lid 6, dan ook worden opgevat als een vergeleken met de doelstelling onevenredig effect.
- (77) Er is vastgesteld dat de nationale bepalingen tijdelijk kunnen worden gehandhaafd om redenen in verband met de bescherming van het milieu en dat zij op grond van de beschikbare informatie de enige beschikbare maatregel lijken te vormen om te zorgen voor het door Nederland nagestreefde hoge niveau van bescherming. De Commissie is daarom van mening dat zij in afwachting van de vaststelling van passende risicobeperkingsmaatregelen kan concluderen dat wordt voldaan aan de voorwaarde in verband met de afwezigheid van obstakels voor de werking van de interne markt.

IV. CONCLUSIE

- (78) In het licht van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat de nationale bepalingen:
- tijdelijk kunnen worden gehandhaafd om redenen in verband met de bescherming van het milieu en niet verder gaan dan wat nodig is om het nagestreefde doel te bereiken, voor zover zij het gebruik van KKCP's verbieden als bestanddeel van andere stoffen en preparaten in metaalbewerkingsvloeistoffen of bedoeld als vlamvertrager in kunststof, als weekmaker in verven, coatings en hechtmiddelen, en als vlamvertrager in textiel;
 - niet gerechtvaardigd zijn om redenen in verband met de bescherming van het milieu, voor zover zij het gebruik van KKCP's verbieden als bestanddeel van andere stoffen en preparaten in concentraties van minder dan 1 %, bedoeld voor gebruik als weekmaker in verven, coatings en hechtmiddelen en als vlamvertrager in rubber of textiel.
- (79) Bovendien zijn de nationale bepalingen, voorzover zij tijdelijk kunnen worden gehandhaafd, geen middel van willekeurige discriminatie of verkapte beperking van de handel tussen lidstaten en vormen zij geen hinderpaal voor de werking van de interne markt.

- (80) De Commissie is daarom van mening dat de nationale bepalingen, in de hierboven aangegeven omvang, kunnen worden goedgekeurd. Gezien de specifieke omstandigheden waarin de nationale bepalingen zijn beoordeeld, meent de Commissie evenwel dat hun goedkeuring in de tijd beperkt moet worden. Zoals vermeld in deel I.4 van deze beschikking, worden initiatieven ontplooid om de informatie te verzamelen die nodig is om de onzekerheden rond de risico-evaluatie van KKCP's weg te nemen of te verminderen. Het kan daarom niet worden uitgesloten dat de nationale bepalingen in het licht van de nieuwe informatie niet meer gerechtvaardigd blijken. De goedkeuring moet de tijd die nodig is voor de verzameling en de zorgvuldige evaluatie van de nodige informatie verlengen. De Commissie is van mening dat daartoe een periode tot 31 december 2006 nodig is. De goedkeuring verstrijkt op deze datum,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING VASTGESTELD:

Artikel 1

De nationale bepalingen inzake KKCP's waarvan Nederland op 21 januari 2003 kennisgeving heeft gedaan overeenkomstig artikel 95, lid 4, worden goedgekeurd, voorzover zij niet van toepassing zijn op het gebruik van KKCP's als bestanddeel van andere stoffen en preparaten in concentraties van minder dan 1 %, bedoeld voor gebruik als:

- weekmaker in verven, coatings of hechtmiddelen,
- vlamvertrager in rubber of textiel.

Artikel 2

Deze beschikking is van toepassing tot en met 31 december 2006.

Artikel 3

Deze beschikking is gericht tot het Koninkrijk der Nederlanden.

Gedaan te Brussel, 16 december 2003.

Voor de Commissie
Erkki LIIKANEN
Lid van de Commissie
